БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 119 (7119)
МАЙН
21
СУББОТО
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Зунай үедэ модо бэлэдхэлгые удаарууложа болохогүй

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зарлаһан промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн саяхан болоžо дүүрэбэ. Энэ зүблөөн дээрэ үгэ хэлэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Булганин промышленностиин бүхы һалбаринуудай хүдэлмэридэ байһан дутагдалнуудые элирүүлжэ, тэдэнэй урда ажалай бүтээсэ эрид …ууд дээшэлүүлхээр ехэнүүд зорилгонуудые табиба.

Хүндэ промышленностиингаа хүсэн хүгжэлтэдэ түшэглэн, оронoймнай арадай ажахы түргэн темпээр хүгжэжэ байна. Гансахан хүдөө ажахы дээрэ абажа хараха болоо һаа, партиин ЦК-гэй һүүлшын түүхэтэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, колхозууд болон совхозуудта малай типовой байранууд, энэ ба боро газарай элдүүрилэн шаглагдажа байһан районуудта айрын гэрнүүд, һургуулинууд, больницанууд болон бусад барилганууд баригдажэ эхилээ. Эдэ бүгэдэ хадаа барилгын модоной улам ехээр хэрэглэгдэжэ байһаниие гэршэлнэ. Ушар тиимэһээ парти, правительствомнай ой модоной промышленностиин хүгжэлтэдэ ехэхэн анхарал оролдолго хандуулжа, модо бэлэдхэлэй хүдэлмэриие түхэреэн жэл соо таһалгаряагүйгөөр ябуулхые эринэ. Энээнһээ урда жэлнүүдтэ олонхи леспромхозууд намар-үбэлэй сезондо дүүрэн хүсөөрөө хүдэлмэрилөөд лэ, хабарай үедэ миил гансахан үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэдэг байгаа. Мүнөө тиимээр хүдэлмэрилжэ огто болохогүй. Оронoймнай түрүү леспромхозууд үбэлшье, зуншье, хабар, намаргүй нэгэ жэгдээр хүдэлмэрилжэ байна. Эндэ хүдэлмэриин бүхы тү…эй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэнэ. Тэрэ тоодо манай республикын Хандагайн леспромхозой модошод амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байна. Эндэ хүдэлмэриин бүхы түсэб һара, квартал бүхэндэ саг болзор соогоо дүүргэгдэнэ. Жэшээнь, Хандагайнхид модо шэрэхэ таба һарынгаа даалгабариие майн 15-най байдалаар 98 процент дүүргэнхэй.

Гэбэшье, республикын ой модоной промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэриие бүхыдэнь хаража үзэхэдэ хангалтагүй. 1955 оной нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргэгдэнгүйгөөр үлэһэн байна. Бэшэ леспромхозуудта модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ хүдэлмэринүүд тон муугаар ябуулагдана. Машина зэмсэгээр бэлэн баян, урдань мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаһан Шулуутайн, Баргажанай болон бусад леспромхозууд мүнөө тон ехэ гээгдэлдэ оронхой. Жэшээнь, майн 15-най байдалаар Шулуутайн леспромхоз модо шэрэхэ 5 һарынгаа түсэбые 69 процент, Сэлэнгын леспромхоз — 45 процент дүүргэһэн байха юм.

Иимэ хангалтагүй хүдэлмэриин шалтагаан юуб гэхэдэ, нэн түрүүндэ автомашинанууд, тракторнууд болон бусад зэр зэмсэгүүд дүүрэн хүсөөрөө ашаглагданагүй. Леспромхоз бүхэндэ хэдэн олон тракторнууд, автомашинанууд эбдэршоод хэбтэнэ. Тэдэниие дары түргэнөөр заһабарилаад, ажалда хэрэглэхэ гэхэдэ бэшэ мастерской, гараж гэхэ мэтэ байхагүй. Одоол эндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриин муугаар ябуулагдаһанай аша үрэ гарана бшуу.

Мүнөө саһа, мүльһэн хайлажа, илангаяа модо шэрэхэдэ бэрхэтэйшэг болобо. Теэд энээндэ шалтаг баряад түсэбөө дүүргэнгүй һууха ёһогүйбди. Тракторна шаргаар модо шэрэхээ болибошье, прицепүүдтэй автомашинануудай тоо олошоруулха хэрэгтэй. Тэрэнэй тулада эбдэрһэн бүхы автоприцепүүдые заһабарилан хэрэглэхэ шухала.

Леспромхозой списогтэ байһан хүдэлмэришэдые бараниень модо бэлэдхэлэй, шэрэлгын гол түлэб хүдэлмэридэ табиха гээшэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын шухала асуудалнуудай нэгэн мүн. Теэд зарим леспромхозуудта олон тоото хүдэлмэришэд ажахын хамһабариин ажалда табяатай байһаар. Хүтэлбэрилэгшэдынь бии байһан резервээ зүбөөр хэрэглэжэ шадангүйгөөр «хүдэлмэришэдэй хүсэн бага» гэһэн шалтагаанаар гээгдэлээ тайлбарилхые оролдоно. Энээндэ ойрын үдэрнүүдтэ эсэс табигдажа, леспромхоз бүхэнэй бүхы резервнь ашаг ехэтэйгээр хэрэглэгдэхэ зэргэтэй.

Һарын, квартальна түсэбүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ гээшэ модошодой шухалын шухала зорилго болоно. Энэ зорилгые бэелүүлжэ шадаа һаа, модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ жэлэйнгээ, мүн табанжэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатай болонобди. Теэд жэлэй түрүүшын хахадай дүүрэтэр тон богонихон саг үлэбэ. Энэ үе соо леспромхоз бүхэнэй коллектив гээгдэлээ заатагүй усадхаха ёһотой. Тэрэнэй тулада модо отололго, таллуулга, шэрэлгэ дээрэ, мүн дээдэ ба доодо складуудта ажалай эмхидхэлые эрид һайжаруулха хэрэгтэй. Мастерска участок бүхэнэй хүдэлмэриие цикличностиин графигта оруулха эгээл шухала. Тиихэдэ электрохюрөө, трактор, автомашина бүхэниие заахантшье мнин байлгангүй, дүүрэн хүсөөрнь ашаглажа шадаха байнабди.

Комбинадай эгээл ехэнүүд предприятинууд болохо Хандагатайн, Шулуутайн леспромхозуудай гол транспортнь болохо нарин колеятай түмэр зам үшөөл хангалтагүйгөөр ашаглагдана. Вагонуудай эрьесые түргэдхэхые, дээдэ, доодо складуудта модо ашаалга ба буулгалга һайжаруулхые эдэ леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһээ эригдэнэ.

Модошодой дунда культурно-гэгээрэлэй ба ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, Эхэ орон доторнай барилгын модоной ямар ехээр хэрэглэгдэжэ байһаниие тэдэндэ ойлгуулха хэрэгтэй. Тиин урид абтаһан социалистическэ уялгануудые бэелүүлгэдэ модошодой бүхы хүсэ шадалые элсүүлхэ гээшэ түрүүшын ээлжээнэй хэрэг болоно. Леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна организацинууд модо бэлэдхэлэй участок бүхэндэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, зунай үеын хүдэлмэриие саг болзор соонь дүүргэхэ условии хангаха ёһотой.

Нүхэд модошод, табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө зунай үедэ мүрысөөнэйнгөө темпые һуладхангүйгөөр хүдэлмэрилжэ, оронойнгоо шэнэ барилгануудта модо ехээр үгэе!

СССР-эй Финансын министерствын мэдээсэл

32 миллиард түхэригэй хэмжээтэйгээр гаргагдаһан СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ Гүрэнэй урьһаламжа (1955 оной гаргалга) майн 18-най үдэрэй эсэс хүрэтэр 34 миллиард 276 миллион 973 мянган түхэригтэ таһагдаба.

СССР-эй Финансын министерство хадаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заабариин үндэһөөр 1955 оной майн 20-һоо урьһаламжа саашадань хилгые хаа хаанагүй болюулха гэһэн захиралта гаргаа.

СССР-эй Финансын министр А. ЗВЕРЕВ.

19/V—55 он.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Нүхэр М. И. Лебедевые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

Нүхэр М. И. Лебедевэй дала наһа хүсэһэнтэй дашарамдуулан, революционно хүдэлөөндэ тэрэнэй эдэбхитэйгээр хабаадаһаниие тэмдэглэжэ нүхэр Лебедев Михаил Ивановичые **Ажалай Улаан Тугай** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной майн 18.

КУКУРУЗА ТАРИЛГА ДЭЭРЭ НЭГЭШЬЕ ҮДЭР, НЭГЭШЬЕ ЧАС ГЭЭХЭГҮЙ

* * *

Саянтын МТС-эй механизаторнуудай дүй дүршэл республикын бүхы МТС-үүдтэ дэлгэрүүлэе

Холбоо сеялкэнүүдээр кукуруза тарина

Энээнһээ урагша оронoй түрүү механизаторнууд кукурузые квадратно-гнездовой аргаар таридаг тусгаар «СКГ-6» сеялкые холбоод тарилга хэдэг байгаа. Энэ хадаа илангаяа нэлэнхы ехэ полидо тарилга хэхэдэ тон һайн, ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлүүлдэг, тиигээд ехэ алмалта хэдэг арга юм. Саянтын МТС-эй механизаторнууд энэ арга хэрэглэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа.

Кукуруза тариха саг үдэр бүри ойртожо байгаа һэн. Энэ жэлдэ Саянтын МТС-эй колхозууд 1200 гектарта кукуруза тариха. Бүхы талмайдаа квадратно-гнездовой аргаар, үсөөхэн хоног соо хайшан гээд тарилгаяа хэхэ ёһотойб гэжэ Аверьян Фролович Ткачёв нэгэнтэ бэшэ бодожо үзөө һэн. «Үгы даа, нэгэ арга бэдэрээгүйдэ болёо, заводской хоёр сеялкэ—эдэшнишье һайн ябаха юм бэзэ, тааруулан зохёогдоһон сеялкэнүүд гэжэ байна. Гарааршье һуулгагдаха байха. Хэдышье иигээ һаа, тарилга унжагайржа болохо байна» гээд, Аверьян Фролович кукуруза тарихаар тааруулагдаһан таряанай сеялкэнүүдые холбоод, тарилга хэжэ туршаха гэһэн асуудал механизаторнуудай урда табиба. Энээнэй һайн юумэниинь юуб гэхэдэ, хоёр агрегат ябуулхын орондо нэгэ болгоходо трактор ба нэгэ агрегадта ябаха хүнүүд үлүү гарана, гадна поли хэмжэдэг шабын түмэр, узлоуловитель гэхэ мэтые үлүү гаргажа, ондоо агрегадта хэрэглэхэ арга олгоно. Энээнһээ гадна холбогдоһон агрегат ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлүүлнэ, гектар бүхэндэ ажалай гаргаша бага болгоно.

Иигэжэ Саянтын механизаторнууд хоёр сеялкэ холбожо кукуруза тариха гэжэ шиидэһэн байгаа. Энээнэй удаа МТС-эй мастерскойдо бэрхэ бэрхэ мэргэжэлтэд ехэ хүдэлмэри хэжэ эхилээ һэн. Таряанай сеялкэнүүдые кукуруза тарихаар болгожо тааруулан зохёохо. иимэ сеялкэнүүдые холбохо хүдэлмэри тон эрхим механизаторнуудта даалгагдаа. Хүдөө ажахын машинануудай механик Григорий Егменович Яковишин түрүүтэй, дүршэлтэй комбайнернууд Терентий Мокров, Семён Фролов, түмэршэ дархан Доржи Добданович Дугаржапов гэгшэд үдэр һүнигүй хүдэлөөд, зориһондоо хүрэжэ шадаа. «Т8-2А» гэжэ таряанай сеялкэ холбогдоод, хоёр тээгээ маркернуудтай, хоорондоо 70—70 сантиметр зайтай хамтадаа 12 сошнигуудтай агрегат «Коммунизм» колхозой поли дээрэ абаашагдаа. Энэ агрегат ябуулжа үзэхэ саг болобо. Николай Яковлевич Дёминой хүтэлбэрилдэг 7-дохи тракторна бригадын механизаторнуудай элдүүрилһэн поли. Газарайнь хүрьһэн тон һайнаар элдүүрилэгдэнхэй, энэ полиин нүгөө талада культиваци хэжэ байна. Хэмжэдэг шабын түмэр полиин хоёр тээ татаатай, тэрэниие зөөжэ, сэхэлжэ байдаг хүнүүд, контролёр—бултадаа һуури һууридаа байна. Сеялкэнүүдэй үрэһэ хэдэг хайрсагууд соо шаб шара кукуруза эюулээтэй. Агрегадай машинист Василий Иванович Кокорин сеялкэнүүдээ дахин дахин шалгана. Тиигэжэ тиигэжэ—«тарижа эхилээ» гэһэн мэдээ тэрэ үгэбэ.

Михаил Иванович Кокорин «Беларусь» трактораа жудхүүлжэ, бамбайштар элдүүрилһэн поли дээгүүр түрүүшын мүр гаргаба. Энэ агрегат яһала һайнаар хүдэлжэ эхилээ. Зүб квадрадууд гарана, үрэһэниинь таригдаха ёһотой гүнзэгыдөө таригдана.

Сеялкэнүүдые холбохын тулада ехэ саг хэрэгтэй бэшэ. Сеялкэнүүдээ холбоходоо ряд хоорондын забһар 70 сантиметр байлгахын тулада иигээд хэгдэхэ гэбэл: «С-80» гэжэ тракторай гусеницын түүлхэ улайтар халаагаад 150 миллиметр болотор богони болгохо. Түүлхын үзүүртэ 100 миллиметр диаметртэй сахариг гагнан һуулгаха (зураг харагты).

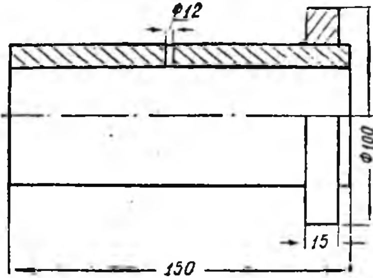

Холбоһон түүлхэ сахаригтаа.

Сеялкынгээ мөөрэ абажа, голдонь түүлхэеэ һуулгаад, штифтээр бүхэлэгдэнэ. Энээнэй тулада сеялкын голой валдахи нүхэнтэй тудахаар түүлхэдээ нүхэ үрэмдэжэ хэхэ.

Тэрэ түүлхэеэ сахаригтай талаарнь түрүүшынгээ сеялкын мөөрын буулада һуулгахадаа 16 миллиметр диаметртэй болтынуудаар бүхэлхэ (нэгэдэхи зураг харагты).

НЭГЭДЭХИ ЗУРАГ. «Т8-2А» сеялкэнүүдые холбоһон газар.

1. Зүүн талын сеялкын гол. 2. Баруун талын сеялкын гол. 3. Мөөрын була. 4. Холбоһон түүлхэ. 5. Холбоһон түүлхын сахариг. 6. Тулгаха шайба. 7. Болты. 8. Штифт.

Хоёр сеялкэнүүдэй клапануудай зэргэ нээгдэхын тулада клапануудай механизмуудай тэбхэр валигууд шарнираар холбогдонхой. Иигүүлхэдээ валигуудынь рамаһаа 170 миллиметр урагшаа абаашагдажа хоюулан кранштейнүүдтэ тодхогдоно. Сошнигуудые дээшэ, доошонь болгожо байха механизмуудай тэбхэр валнууд хоорондоо муфтаар шангаар холбогдоно. Энээнэй ашаар мөөрэһөө механизмуудые һаадгүйгөөр хүдэлгэжэ байха арга олгогдоно. «С-11» гэжэ сцепкын дунда звенодо хоёр сеялкэ холбогдоод шэрэгдэнэ.

Мүнөө энэ агрегат техническэ талаараа ямаршье һаадгүйгөөр хүдэлнэ. Энэ аргын үшөө нэтэ һайн юумэнь юуб гэхэдэ, мүн лэ хоёр культиватор холбоод, ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ арга олгохо байна. Ряд хоорондын элдүүрилгэдэ иимэ агрегат баһал бүтээсэ ехэтэй байха юм.

* * *

РЕДАКЦИҺАА: республикын колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд мүнөө кукурузын тарилга үргэнөөр ябуулжа байна. Энэ культурые богонихон болзор соо, квадратно-гнездовой аргаар тарижа дүүргэхэ гээшэ һайн ургаса абахын түлөө тэмсэлэй эгээл шухалань болоно. Энэ зорилго бэелүүлхын тулада колхознигууд болон механизаторнууд бүхы арга боломжоёо элсүүлхэ, «СКГ-6» сеялкые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, мүн тааруулан зохёогдоһон сеялкэнүүдые һайнаар ябуулха уялгатай. Гэбэшье, олон газарта иимэ сеялкэнүүд элдэб дутагдалнуудһаа болоžо һаатана, эбдэрнэ. МТС-үүдэй инженерно-техническэ мэргэжэлтэд энээниие усадхаха хэмжээ дары абаха ёһотой.

Квадратно-гнездовой аргаар кукуруза тарихаар болгожо тааруулһан хоёр сеялкые холбоод, тарилга хэхэдэ ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлхэ болоно. Энээниие хэһэн Саянтын МТС-эй механизаторнуудай үүсхэл һайшаалтай. Хоёр сеялкые холбохын тулада ехэ саг хэрэгтэй бэшэ, үдэр соогоо хээд, поли дээрэ гаргахаар байна. Тиимэһээ МТС-үүдэй инженернүүд болон механигууд энэ арга хэрэглэхын тулада тон түргэнөөр хэмжээ абаха ёһотой.

Ойрын 4—5 үдэр соо кукуруза тарижа дүүргэгдэхэ ёһотой. Тиихын тулада колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд бүхы хэмжээ абаха уялгатай.

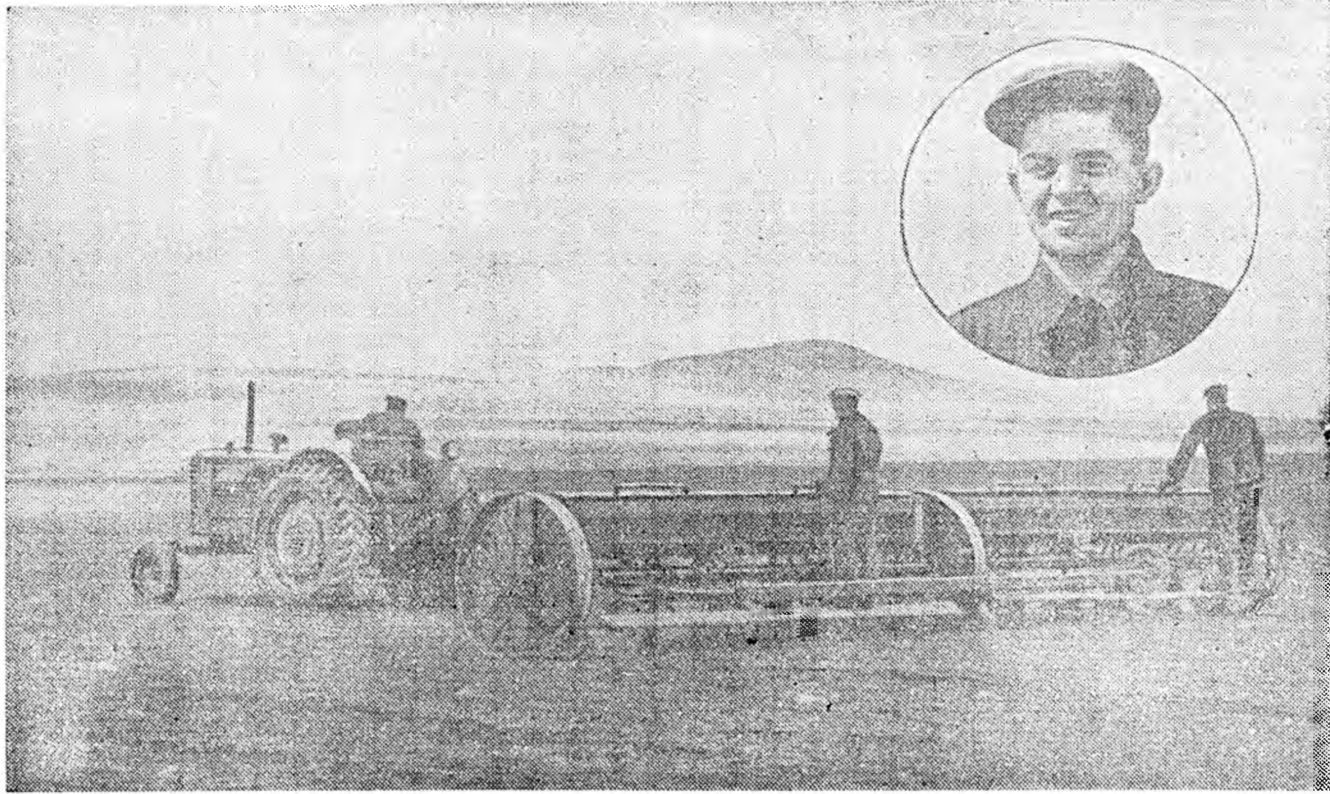

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын аймагай Саянтын МТС-эй холбоо сеялкэнүүдтэй агрегат кукуруза квадратно-гнездовой аргаар тарижа байна.

Тракторист М. И. Кокорин «Беларусь» тракторые жолоодоно. Хүрээ соо агрегадай машинист В. И. Кокорин.

З. Веснинагай фото.

☆

Эмхи гуримгүй дээрэһээ

Суута Жаргалантын голдо урин дулаахан үдэрнүүд ерэһээр үнихэнэй. Эндэхи Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо кукуруза таригдажа эхилһээр 5—6 хоноžо байна. Гэхэ зуура, энэ саг соо тон бага талмай дээрэ 70—80 гектарта тарилга хэгдээ. Хэрбээ колхоз энэ жэлдэ 300 гаран гектарта тарилга хэхэ түсэбтэй аад, саашадаа иимэ темпээр хүдэлмэрилхэ болоо һаа, 20 ёод хоног соо кукурузынгаа тарилгые унжагайруулжа болохонь.

Тус колхоздо кукурузын тарилга яахадаа иимэ урагшагүйгөөр ябуулагдажа байнаб гэхэдэ, гансал эмхи гуримгүй байдал дээрэһээ болоно гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ колхоздо кукуруза тарилгадань туһалхаяа Улан-Удын мелькомбинадһаа 18 хүн, колхозуудай түрүүлэгшэнэрые бэлэдхэхэ Бурят-Монголой хүдөө ажахын дунда һургуулиһаа 22 хүн эндэ ерэһэн байгаа. Теэд тэдэ хүнүүдэй ажал мүртэйгөөр эмхидхэгдээгүй, оройдоол хэдэхэн хүнүүдынь кукуруза тарилгада хабаадуулагдаад, бэшэниинь ондоо хүдэлмэринүүдтэ ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, түрүүлэгшэнэрэй һургуулиинхид урда амаралтын үдэр үдын хойно ерээд, тэрэшье үдэртөө юумэ хээгүй, хойто үдэрынь оройдоо 4 хүнүүдынь поли дээрэ эльгээгдээд, бэшэ 18 хүнүүдынь колхоздо түлеэ бэлэдхээ. Теэд поли дээрэ эльгээгдэһэн хүнүүдыншье кукуруза гараар тариха зэмсэгүүдэй МТС-һээ үшөө асарагдаагүй байһан дээрэһээ үдэрэй 2 час болотор минн хэбтэбэд. Арай гэжэ тэдэ зэмсэгүүд асарагдаад, түрүүшынгээ бороздануудаа дээрэ эбдэржэ (тэдэнэр Сэлэнгын МТС-тэ хэгдээ юм) захалба. Нэгэнинь 200-гаад метртэ ошоод, нүгөөдэнь һая эхилжэ байтараа бутаршоо. Тиигэжэ тэрэ үдэршье өөдтэй юумэн хэгдээгүй. Хойто үдэрынь түрүүлэгшэнэрэй һургуулиинхидай 6 хүниинь поли дээрэ гаража, эбдэрһэн зэмсэгүүдэй заһагдаагүй дээрэһээ мүн лэ юушье хэнгүй үлэбэ. Энэ үдэр мелькомбинадайхидай 8 хүниинь кукуруза тарижа, бэшэниинь гар зэмсэгүүдэй үгы дээрэһээ минн ябажа үнгэрөө.

Гар зэмсэгүүдэйнгээ хаанашье хүртэхэгүй, тэрэ саанаа хойно хойноһоон эбдэржэ байһыень колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Очиров, кукуруза ургуулха звеногой звеньевод нүхэр Линхобоин, мүн МТС-эй мэргэжэлтэд эдэ олон хүнүүдые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлмэрилүүлхэ гэжэ оролдоногүй. Поли дээрэ тракторна зэмсэгүүдээр квадрадуудые харуулһан тэмдэгүүдые хээд, эдэ олон хүнүүдээр минн гараар тарилга хүүлээ һаа, хэдэн үдэр соо хэды ехэ газар дээрэ тариха байгаа гээшэб! Теэд колхозой хүтэлбэрилэгшэд иигэхэшье гэжэ оролдобогүй.

Энэ колхоздо кукуруза тариха «СКГ-6» гэжэ тусхай нэгэ сеялкэ МТС-һээ эльгээгдэнхэй. Теэд тэрэншье урагшаа ябанагүй. Үнгэрэгшэ вторниггто тракторна сеялкын тэрэ агрегат хүдэлмэришэдөөр бүридүүлэгдээгүй дээрэһээ үдэр дүүрэн зогсожо байгаад, үдэшэ болоһон хойно час тухай саг соо хүдэлүүлэгдээ. Тэрэ агрегат үдэр соо 10-аад гектар тарилга хэхын орондо тэрэ үдэр оройдоол хахад гектарта кукуруза тариба.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй зүгһөө хиналта шалгалтын һула байдаг дээрэһээ тарилга шанар муутайгаар хэгдэнэ. Гар зэмсэгүүдээр тарилга хэхэтээ хамта үрэһэнүүдэй таригдаһан нүхэнүүд соо минеральна үтэгжүүлгэнүүд оруулагдаагүй. Ядахадаа хороор угаагдаагүй үрэһэ хүрэнгөөр заримдаа тарилга хэгдэнэ. Түрүүшын үдэрнүүдтэ «СКГ-6» сеялкээршье тарихадаа минеральна үтэгжүүлгэгүйгөөр ябуулагдаа.

Энэ жэлдэ үнэхөөр баян ургаса ургуулха гээ һаа, колхозой хүтэлбэрилэгшэд кукуруза тарилга дээрэ ажалай эмхидхэл эрид һайжаруулха, хиналта шалгалтаяа шангадхаха, энэ хүдэлмэридэ колхозойнгоо, мүн туһалхаяа ерэгшэдэй бүхы хүсые элсүүлхэ ёһотой. Мүн Сэлэнгын МТС кукуруза тариха механизмуудаа һайнаар хүдэлгэжэ энэ колхоздо туһалха зэргэтэй. Тэрэгүйһөө тус колхоздо кукурузын тарилга таһалдуулагдахын аюулда ороод байна.

Ц. Санданов.

Колхозуудта туһална

Сэлэнгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз малаа тэжээлээр хүсэд хангахын түлөө мүнөө жэлдэ 300 гектар кукуруза тариха түсэб баталан абаһан байгаа. Һүүлэй үдэрнүүдтэ таряанай газарай һайса дулаасахалаар энэ колхоз кукуруза тарижа эхилбэ. Селендума тосхоной эмхи зургаанууд кукуруза тарилгадань ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ.

Хүдөө ажахые механизацилгын Селендумын училищи 40 гектар газар даажа абаад, тэрэнээ элдүүрилһэнэй, наг шэбхэ тараһанай, минеральна үтэгжүүлгэ гаргаһанай һүүлээр мүнөө кукуруза гараар тарижа эхилбэ. Тэрэшэлэн Селендумын МТС-эй мэргэжэлтэд ба албахаагшад 25 гектар газарта кукуруза тарижа захалаа.

Селендумын МТС-эй суута модошно дархан Архиповай бүтээһэн 7 рядтай зэмсэгүүдээр кукуруза гараар таригдана. Тэдэ зэмсэгүүд таатай зохид, хүнгэхэншье байна гэжэ хэлсэнэ.

Эндэ кукуруза тарилга үргэлжэлһөөр.

Р. Жапов.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн Москвада болоод, майн 18-да дүүрээ гэжэ мэдээсэгдээ һэн. КПСС-эй Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **Н. С. Хрущев** зүблөөндэ хабаадагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Манай промышленностиин хүдэлмэридэ хамаатай асуудалнууд тушаа ажаглалтануудые хэхэһээ урид хүдөө ажахыдахи байдалые харуулха зарим тоонууд ба баримтануудые дурдаха хүсэлтэй байнаб гэжэ нүхэр Хрущев хэлэбэ. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай партиин гаргаһан шиидхэбэринүүд имагта ехэ удхашанартай. Партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй табиһан зорилгонууд хараалагдаһан зургаан жэл соо бэшэ, харин 3—4 жэл соо шиидхэгдэхэнь гэжэ тухайлха үндэһэ баримта бии байна. **(Удаан альга ташалга болобо).**

Ороoһо таряанай ажахы тушаа зарим тоо мэдээнүүдые абаад үзэе.

Энэ жэлдэ таригдаха ороoһото культурануудай талмайе 1953 онойхиһоо 18 миллион 587 мянган гектараар үргэдхэхэ гэжэ түсэбөөр хараалагданхай. Гэхэ зуура, колхозууд болон совхозууд энэ түсэбые ехэболгон запаха байха гэжэ этигэнэб. Тус түсэбэй үлүүлэн дүүргэгдэхэнь дамжаггүй. Манайда үнгэрэгшэ жэл 13 миллион гектар шэнэ ба боро газар элдүүрилэгдэхэ гэжэ хараалагдаһан аад, 17 миллион үлүүтэй гектар хахалагдаһан байха юм.

Хабар хахалагдаһан 2 миллион гектарые энээн дээрэ нэмэбэл, шэнэ газар элдүүрилэн ашаглажа, хорин миллион тухай гектар газарта тарилга хэгдэхэ ушартай болоно. Гектар бүриһөөнь 60 пүүд таряа хуряабал, оромнай 1 миллиард 200 миллион пүүд таряа нэмэжэ абаха байна. Энэнэй урда тээ абадаг дээрээ нэмэхэдэ ехэхэн тоо болохо байна бшуу. Энэ бидэнииие баясуулха ёһотой.

Юун дээрэһээ тарилгынгаа талмайе иимэ түргэнөөр үргэдхэжэ, ороoһо таряанай ажахые хүгжөөхэ бата һуури табижа шадаабибди? Манай хүсэн түгэс социалистическэ индустри шэнэ газарай элдүүрилэгдэн ашаглагдаха районуудые олон тоото, һайн машинануудаар хангаһанайнь ашаар иимэ юумэн туйлагдаа гэжэ Н. С. Хрущев хэлэнэ. Энэ хадаа манай хүдэлмэришэн ангиин, манай колхозно таряашадай баатар габьяата ажалай ашаар, шэнэ газар элдүүрилэн ашаглахын тула партиин уряагаар олон мянган эрхим хүнүүдэй комсомолһоо эльгээгдэһэнэй ашаар туйлагдаа.

Мүнөө жэлдэ хабарай оройтожо эхилбэшье һаань, тарилгын хүдэлмэри үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ нилээд һайнаар ябуулагдажа байна. Майн 15-най мэдээгээр ороной колхозууд, совхозуудта үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө ехэ тарилга хэгдээ: ороoһото культуранууд 16 миллион 300 мянган гектар, тэрэ тоодо шэнигсэ 11 миллион 750 гектар ехые таригдаа.

Кукурузын тарилга манайда эрид ехээр үргэдхэгдэхэнь. Колхозууд, совхозууд энэ хэрэгтэ ехэ эдэбхи гаргана, гэхэтэй хамта, эдэнэй эдэбхи оролдолтоһоо олон юумэн дулдыдаха байна. Кукуруза хадаа малажал хүгжөөхэ тон шухала зүйл мүн гэжэ тодоруулагданхай. Энэ жэлдэ кукурузын тарилга ехэ хэмжээтэйгээр, эршэмтэй түргэнөөр хэгдэжэ байна. 1954 ондо 3,5 миллион гектар кукуруза тариһан аад, энэ жэлдэ 16 миллион гектар тарихаар хараалагдана. Майн 15-да үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 4,5 миллион гектараар үлүү ехэ кукуруза таригдаад байба.

Энэ жэлдэ сагай уларил олонхи районуудта һайн, шииг нойтон хаа хаанагүй элбэг байгаа. Хэрбээ ямар нэгэн һанагдаагүй ушарай (байгаалида тиимэ ушарнууд болодог бшуу) тохёолдоогүй һаань, мүнөө жэлдэ һайн ургаса хүлеэхэ үндэһэ баримта бии.

Малажалай талааршье бараг үрэ дүнгүүд гараһан байха юм. Үнгэрэгшэ 7 һарын турша соо һү һаалгын хэмжээн 1953—1954 оной энэл үеынхиһөө 840 мянган тонноор гү, али 29 процентээр, 1952—1953 онойхиһоо 1 миллион 424 мянган тонноор гү, али 60 процентээр ехэ болоһониинь тоо мэдээнүүд дээрэһээ харагдана. 1955 оной майн 10-да 1954 оной энэл үеынхиһөө 22 процентээр үлүү ехэ һүн бэлэдхэгдэһэн ба худалдан абтаһан байна.

Малажал хүгжөөхэ хэрэгтэ колхознигуудые оролдосотой болгожо, тэдэнэй үүсхэлые бадаруулжа, хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ партийна организацинуудай анхарал хандуулжа, машинно-тракторна станцинуудые һайн кадрнуудтай болгон бэхижүүлжэ партиин шадаһанай ашаар иимэ үрэ туйлагдаа.

Ороoһо таряанай ажахыда, малажалда хамаатай эдэ тоонууд партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһые гэршэлэн харуулна. Энэмнай — хүдөө ажахыда табидаг анхаралаа һулаарууха, хэрэгээ зүндөө бүтэлгэдэ найдаха гэһэн удхатай бэшэ байһаниинь элитэ. Хүдөө ажахытаа хүгжөөхын түлөө саашадаа эрид шангаар тэмсэхэ, ажал хэрэгээ бүри һайнаар эмхидхэхэ ба урагшань дабшуулха ёһотойбди. Хүн зоной эрилтые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, промышленностиие түүхэй эдээр социалистическэ хүдөө ажахын зүгһөө бүрин хангаха ябадал — манай уг зорилго болоно. Энэ зорилгоёо шиидхэхэ арга боломжонууд манда бии,— гэбэ нүхэр Хрущев.

Саашадаа нүхэр Хрущев промышленностиин асуудалнууд тушаа тогтожо хэлэһэн байна.

Промышленностиин асуудалнуудые иимэ үргэнөөр зүбшэн хэлсээ хадань, бэрхэшээлнүүд олон байһан бололтой, промышленностьдахи байдалынь муу байһан бололтой гэхэ мэтээр бидэн тушаа дайсад хэлэжэ магад. Теэд, тэрэнь бодото байдалда огто таарахагүй байна. Бидэнэр бүри һайн болохые хүсэдэгбди, теэд һайн юумэндэ заха хизаар гэжэ байхагүй. Тиимэһээ, арадай ажахы хүгжөөхэ элдэб асуудалнуудые ходо табидаг, зүбшэн хэлсэдэг байхабди.

Манай промышленность ямараар хүдэлмэрилнэб? Амжалтатайгаар хүдэлмэрилдэг. Табадахи табанжэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэхэ гэжэ мүнөөшье хэлэжэ болохоор байна. Энэ хадаа Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын ударидалга доро манай хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай ба советскэ интеллигенциин шэн зориг-тойгоор ажаллажа байһыень гэршэлнэ. **(Удаан саг соо альга ташалга болобо).**

Советскэ арад Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэрсэр бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалтануудые туйлаа. Манай орон урдань гээгдэнги аграрна орон байһан аад, Коммунистическэ партиин генеральна хараа шугамай сахигдан бэелүүлэгдэһэнэй ашаар түрүү индустриально-колхозно гүрэн болоо.

Советскэ арад Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинай һургаалые хүтэлбэри болгожо социализм байгуулаад коммунизмын замаар найдамтай дабшажа ябана. Манай зорилго юуб гэхэдэ, Советскэ Союзай хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ, арадайнгаа ажахые, түрүүшын ээлжээндэ хүндэ индустряа хүгжөөхэ, тэрэнэй үндэһөөр хүнгэн промышленностьяа, хүдөө ажахыгаа дэбжээхэ, арад түмэнэй байдалые таһалгаряагүй һайжаруулха шухала. Хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой ахадүү ёһоной холбоое, манай ороной арадуудай агууехэ хани барисаае бүхы аргаар бэхижүүлхэ гээшэ манай зорилго болоно. Энээниие манай парти бүхы ажал-ябуулгадаа хүтэлбэри болгодог юм.

Манай промышленность угаа ехэ резервтэй байна, теэд тэдэнь үшөөл муугаар ашаглагдана гэжэ нүхэр Хрущев тэмдэглэбэ.

Ажалаа һайнаар эмхидхээ һаа — үйлэдбэриин мүнөөнэйнь талмайе, түхеэрэлгэнүүдые ашаглан, промышленна хэрэгсэлнүүдые бүри ехээр бүтээн гаргадаг болоно шадаха байнабди. Металл һайнаар ашаглабал, металлическа зүйлнүүдые бүтээн гаргалгаяа 1,5—2 дахин ехэ болгожо шадахабди гэбэ.

Промышленна предприятинуудые барихадаа мүнөөшье түмэр-бетон багаар хэрэглэдэг байһаар. Тэрээнһээ шалтагаалан, нилээд ехэ хэмжээтэй металлые металлическа түхеэрэлгэнүүдтэ бодомжогүйгөөр гаргашалха ябадал тохёолдоно. Зарим барилгашад барилгын бүхэ байхын, түргэнөөр бүтэхын тулада металлическа түхеэрэлтэ ехээр хэрэглэхэ шухала гэхэ һанаатай байдаг. Бүхэ байлга тухайда хэлэхэ болоо һаа, бүри манай үбгэ эсэгэнэр түмэр түхеэрэлгэ хэрэглэнгүйгөөр Иван Великиин һүмын оройе бариһан байгаа бшуу. Тэрэнэй бүхэ бэхидэ мүнөө сагай олохон барилгашад атаархажа болохо байха. Түмэр-бетон хэрэглэлгые зүбөөр эмхидхээд байгаа һаа—барилгын болзорой талаар тон һайн үрэ туйлагдахань лабтай.

Барилгын хэрэгэй, тэрэшэлэн үйлэдбэриин ондоошье һалбаринуудтахи хэрэгэй экономическа тала тээшэ анхарал ехээр хандуулха шухала гэжэ нүхэр Хрущев тэмдэглэбэ.

Манайда хэды шэнээн ехэ металл дэмы хайдаһан болоноб! Үйлэдбэреэ улам һайжаруулха тухайда, металлай дэмы хаягдадаг ябадал усадхаха арга хангадаг шэнэ технологи дэлгэрүүлхэ тухайда анхарал табидаггүйһөө, манай олохон ажахынхидай хүжүүн болхи байһанһаа шалтагаалан тиимэ ушар тохёолдоно. Мүнөө сагай техникэ металлые зүбөөр хэрэглэхэ тон ехэ арга боломжо олгодог байха юм. Штамп хэдэг, дабтадаг түхеэрэлгэ ехээр хэрэглэбэл, уран наринаар шудхаха ба олон янзын техническэ аргануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлбэл, металлые хайдаһагүй шахуугаар ашаглаха арга хангаха байна.

Заримдаа арбан килограмм дабтамал металлаар нэгэ килограмм деталь бүтээдэг ушар үзэгдэнэ. 9 килограмм металл хайдаһан боложо хаягдаһан удхатай болоно бшуу. Тэрээнһээ гадна, токарьнуудай, фрезеровщигуудай хүсэлэлгэ гаргагдадаг, ехэ электроэнерги гаргашалагдадаг, түхеэрэлгэ муугаар хэрэглэгдэдэг байна.

Нүхэр Хрущев үргэлжэлүүлэн хэлэхэ зуураа, прокат буладай ассортиментые үргэдхэхэ шухала гэбэ. Калибрын, хэмжээнэй, мүн шанарай талаар бүри олон янзын прокат үйлэдбэрилэн гаргаа һаа,—ехэ металл арьбалжа болохо байна.

Үйлэдбэридөө тусхай мэргэжэл хангаха, предприятинуудые ба промышленностиин һалбаринуудые хамжан үйлэдбэрилдэг болгохо гээшэ промышленностьяа улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай юм. Министр бүхэн үйлэдбэриие тусгаар байлгажа, өөрын министерствын предприятинуудай харьяата оршон соо эрхилхые хүсэдэг. Теэд энэнь илангаяа манай социалистическэ эрхэ байдалда бодомжогүй ябадал болоно. Зорилго юуб гэхэдэ, үйлэдбэридөө тусхай мэргэжэл хангаха, олоороо хамжажа бүтээдэг болгохо шухала. Иимэ арга министерство доторһоо гадна, мүн министерствонүүдэй хоорондо хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Станок бүтээдэг промышленностиие хүгжөөлгэдэ, зэр зэмсэгүүд ба хабсаргалта хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулха шухала. Үйлэдбэриин техникые бүхы аргаар нарижуулан һайжаруулха, промышленностиин һалбаринуудые барандань шэнэ түхеэрэлгээр таһалгаряагүй зэбсэглэхэ ёһотойбди. Манай станок бүтээдэг, зэр зэмсэгүүдые үйлэдбэрилдэг промышленность ондоо һалбаринуудай хүгжэлтые нилээд ехээр уридлаад байгаа һаань, дурсагдаһан зорилгоёо бэелүүлжэ шадахабди. Станогоо хэрэггүй болоторнь хүдэлгэдэг, тингэһэнэйнгээ һүүлээр лэ һэлтэдэг гү, али һэльбэн заһабарилдаг ябадал таарахагүй, буруу байна.

Эрхим һайн түхеэрэлгэтэй байхын тулада, бидэнэр станок бүтээлгээ али болохоор хүгжөөхэ, конструкторска бюронуудай, научна институдуудай хүдэлмэри һайжаруулха, шэнэ станогууд ба машинануудые бүтээхэ хэрэгтэ эгээл һайн конструкторнуудые болон ухаалан зохёогшодые хабаадуулха ёһотойбди. Үүсхэн зохёохы хүдэлмэрээ хэхэ услови тэдэндэ байгуулха хэрэгтэй.

Промышленна шэнэ предприятинуудые саашадаашье байгуулха ёһотой байһамнай элитэ. Зүгөөр, тэдэнээ бодомжотой һайнаар байгуулха, промышленностиин үргэдхэгдэхэ ёһотой эгээл тэдэ һалбаринуудые үргэдхэн хүгжөөхэ хэрэгтэй. Гэбэшье, станогой түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн һэльбэхэ, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ мэтын, үйлэдбэри ехэ болгохо тиимэ резервнүүдээ ашаглаагүй һаамнай хүлисэшэгүй байха һэн. Энэ хадаа мүн-лэ үйлэдбэриие үргэдхэһэн хэрэг болоно, теэд тус үргэдхэлгэ үлэмжэ бага хүсэ хэрэгсэлнүүдые гаргажа бэелүүлһэн ябадал болохо юм.

Нүхэр Хрущев өөрынгөө хэлэһэн үгэ дотор түсэблэлгын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулаа. Бидэнэр үйлэдбэреэ бүхы оронойнгоо хэмжээндэ түсэблэхэһөө гадна, мүн тэрэшэлэн экономическа тус тус районуудай хэмжээндэ түсэблэхэ, тиин тэдэ районуудай бүхы арга боломжонуудые хүсэд ашаглаха ёһотойбди гэжэ нүхэр Хрущев тэмдэглэнэ.

Мүнөө завод бүхэн шахуу шудхалаа хэдэг өөрын газартай, муушье һаа, өөрынгөө тиимэ газартай юм. Теэд һайнаар механизировалэгдэһэн промышленна бүхэли районуудые хангаха шудхалаа хэдэг районно заводуудые юундэ байгуулжа болохогүйб.

Һүүлэй үеын эрхим техникын ёһоор эмхидхэгдэһэн, нэгэ бата специализированна, олон янзын дизель үйлэдбэрилдэг заводуудые мүн тэрэшэлэн байгуулха хэрэгтэй.

Үргэн хэрэглэлэй эд товар хүн зоной улам ехэ эридэг боложо байгаа эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ нютагай промышленность, олзоборилгын коопераци шухала үүргэ дүүргэхэ зэртэтэй. Энэ үйлэдбэриие централизацилха ба бөөгнэрүүлхэ, нютагай промышленностиин предприятинуудые шэнэ техникээр хангаха, тэдэ предприятинуудта түрүү технологи нэбтэрүүлхэ шухала, тингээ һаа бидэнэр нютагай промышленностьһаа үнэ сэнгэй талаар химда, шанарай талаар һайн үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые 2—3 дахин ехээр абаха байнабди. Энэ хадаа хүн зониие арадай хэрэглэлэй шухала эд товараар хангалтые һайжаруулха арга бидэндэ олгохо байна. **(Альга ташалга болобо).** Энээнэй тулада мүнгэ хэрэгсэлнүүдые зарим тэды зэргээр һомолхо хэрэгтэй болохо ааб даа, теэд энэнь ашаяа түргэнөөр харюулха байха.

Түсэблэлгэ һайжаруулха зорилгонуудые тодорхойлхо зуураа, нүхэр Хрущев холын хараата түсэблэлгын асуудал эрхилхэ ёһотой Гүрэнэй түсэблэлтын комисси ба юрын түсэблэлгын асуудал эрхилхэ ёһотой Экономическа комисси болгон Госпланиие хубааха тухай һаяхан абтаһан шиидхэбэриин удхашанарые онсолон тэмдэглээ. Эдэ хоёр органууд харилсан хүдэлмэрилхэ ёһотой. Бидэ иимэ холын хараата түсэблэлгэгүй байжа шадахагүйбди, теэд мүн юрын түсэблэлгэгүйшье байжа шадахагүйбди.

Арадай ажахые хүгжөөхэ нэгэ жэлэй, нэгэ табанжэлэй түсэбүүдһээ гадна, мүн бүри удаан болзорой түсэбүүдшье бидэндэ хэрэгтэй. Хэдэ хэдэн һалбариин талаар, илангаяа энергетикын талаар 10—15 жэлэй холын хараата түсэбүүдтэй байха ёһотой.

Холын хараата түсэбүүдые хэн зохёохо зэргэтэйб? Энээниие Госплан научна институдуудай туһаламжаар хэхэ ёһотой. Удаан болзорой түсэб зохёолго хадаа советскэ хүнүүдтэ коммунизмын замаар урагшаа дабшаха эли тодо арга боломжыень заажа үгэхэ, хүн бүхэндэ хүртэмжөөр продукци үйлэдбэрилхэ талаар эгээл хүгжэнги капиталистическэ оронуудые промышленностиин али нэгэн һалбаряар ямар болзорто ахижа гарахыемнай харуулха байна.

Госпланай хажуугаар юундэ Экономическа комисси бидэндэ хэрэгтэй болоо юм?—гэжэ һурахадаа болохо байна. Экономическа комисси хадаа арадай ажахын хүгжэлтын гүрэнэй түсэбүүдые бэелүүлхын тулада материально-техническэ ба ажалай бүхы резервнүүдые бодомжотой һайнаар ашаглахада хэрэгтэй юм. Юрын саг үргэлжын түсэблэлгэ бэелүүлхэдээшье тон нугалбаритай һайн байха, ажал хэрэгтэ творческоор хандаха ёһотой. Энэ юундэ шухалаб гэбэл, түсэбтэ даалгабаринуудаа дүүргэдэг ба үлүүлэн дүүргэдэг ажалшадай зохёон байгуулха эдэбхи үүсхэлэй хүгжэһэнэй ашаар эрхим һайнааршье зохёогдоһон түсэб тэрэниие бэелүүлхэ үедэ заһабарида оруулагдаха юм.

Түсэб зохёолгын ба бэелүүлгын түлөө, түрүү дүй дүршэл согсолон дэлгэрүүлгын түлөө министерствонүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ нүхэр Хрущев онсолон тэмдэглэнэ.

Министр һайн инженернүүд-инспекторнүүдтэй байха ёһотой. Тэдэнэй ашаар министр заводуудтахи хүдэлмэриин эмхидхэлые, технологиие бүри гүнзэгыгөөр шудалха, станочно түхеэрэлгэ шудалха, тус тус һалбаринуудтахи ажалай түрүү арганудые шудалха, тэдэ түрүү аргануудые согсолхо, нэгэ заводһоо нүгөө заводто нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ аргатай болохо байна. Министрнүүд хадаа шэнэ, түрүү бүхы юумэнэй эгээн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, бүгэдэнииитын хэрэглэхэ аргатай болохоор ажал хэрэгээ эмхидхэхэ уялгатай. **(Альга ташалга болобо).**

Техническэ хүгжэлтын түлөө, ажалай бүтээсэ ехэ болгохын түлөө, продукциин үнэ химдаруулхын түлөө тэмсэлдэ промышленностиин урда табигдаһан зорилгонуудтай дашарамдуулан, нүхэр Хрущев Госконтролиин министерствын ба дахин эмхидхэгдэжэ байгаа Гостехникын комитедэй тусгаар үүргэтэй байһые онсолон тэмдэглэнэ. Госконтролиие үйлэдбэрилгын замда бүри ехэ хэмжээтэйгээр оруулха, тэрэниие энэ талаар хүсэд ашаглаха хэрэгтэй гэжэ Н. С. Хрущев хэлэнэ.

Ажалай бүтээсэ ехэ болгохо, продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь үнэ химдаруулха асуудалнуудта, нормо тогтоолгын ба салингай асуудалнуудта нүхэр Хрущев өөрынгөө хэлэһэн үгын нилээд ехэ хубиие зорюулба.

Министерствонүүдэй, зурганууд ба предприятинуудай албан захирганай аппарат дотор албан хойрогоор үлүү ехэ гаргашануудай гаргашалагдадаг ябадалые нүхэр Хрущев эрид шангаар шүүмжэлээ. Промышленностиин хүгжэхын, нарижуулагдан һайжархын түлөө, гүрэнэй түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө промышленна предприятинуудай партийна организацинуудай ехэ харюусалгатай байһан тухайда Н. С. Хрущев промышленностиин талаар табигдаһан зорилгонуудые тодорхойлжо дүүргэхэ зуураа хэлэнэ. Хэрбээ промышленностиин талаар хүдэлмэрилдэг олон тоото манай бүхы кадрнууд, манай партийна, профсоюзна болон комсомольско организацинууд ажал хэрэгээ ёһотой һайнаар эрхилэн, олониитэ зоной зохёон байгуулха эдэбхиие толгойлоо һаа, социалистическэ индустримнай улам түргэнөөр хүгжэхэ, бүри ехэ шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаха байна.

Саашадаа Н. С. Хрущев уласхоорондын зарим асуудалнууд тушаа тогтожо хэлээ. Бэеэ даанхай, демократическа Австри һэргээн байгуулха тухай Венэдэ һаяхан баталагдаһан Гүрэнэй Договорой угаа ехэ удхашанартай байһые Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ.

Советскэ Союзай үүсхэлээр австрийска асуудал тушаа туйлагдаһан шиидхэбэри уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулха хэрэгтэ, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болоно.

Советскэ Союз бүхы Европые эзэмдэн абахаяа хүсэжэ байна гэжэ буржуазна пропаганда үсэд нэтэрүүгээр, хорото сэдьхэлтэйгээр дабтана. Теэд австрийска Договор баталхадаа бүхы сэрэгүүдые, тэдэнэй тоодо советскэ сэрэгүүдыешье Австриин газар дээрэһээ гаргаха гэжэ бидэ дурадхаһан байнабди. Советскэ Союз Европые эзэмдэхэеэ байнагүй, юрэдөө дай хэхэсэ байнагүй гэжэ харуулхын тулада энээнһээ тодо һайн ямар-нэгэн гэршэ баримта үшөө хэрэгтэй аал. Добтолхоёо һанажа байгаа һаа, өөһэдынгөө сэрэгүүдые хэн гаргаха гээшэб? Бидэнэр Европодошье, мүн бүхы дэлхэй дээрэшье эб найрамдалай хэрэгэй түлөө тэмсэдэг эгээн шууд сэхэ, эрид шанга тэмсэлшэд байгаабди, байнашьебди.

Эзэрхэг түримхэй бүлэгүүд шэнэ дайн бэлэдхэдэг өөһэдынгөө политикые бэелүүлхэ зуураа, сэрэгэй блогуудые эмхидхэнэ, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрнэ, арадуудые атомна дайгаар занана, германска милитаризмые һэргээн бодхооно, арадуудай амгалан ажабайдалда эсэргүү зорюулагдаһан хэдэ хэдэн бусад хэмжээнүүдые бэелүүлнэ. Советскэ Союзай дурадхалнууд хадаа империалистическэ хүсэнүүдэй һанаашалгануудта ба түсэбүүдтэ эсэргүү шэнэ ехэ сохилто хэнэ. Советскэ Союзай дурадхалнуудай онсо шухала удхашанарынь ямар байнаб гэбэл, эдэ дурадхалнууд буу зэбсэг хороохо, атомна ба хүниие олоорнь хюдаха бусад зэбсэгүүдые хорихо, шэнэ дайнай аюул зайсуулха хэрэгые бодото дээрэнь урагшань дабшуулха ябадалай үнэхөөр тодорхой үндэһэ һуури олгоно, энээниие арадууд тон ехээр хүсэнэ. Уласхоорондын харилсаануудай талаар манай бэелүүлдэг политика хадаа бидэндэ агууехэ Лениной захиһан бата принципүүдые үндэһэ һуури болгоно гэжэ эдэ бүхы баримтанууд эли тодоор харуулна.

«Хүсэ гаргалгын хараа бодолой» политика баримталагшад энээниие ойлгохо гэжэ огто хүсэнэгүй. Империалистнуудай заналтаһаа айхагүй, тэдэндэ эрид шанга харюу үгэхэ гэжэ В. И. Ленин Советскэ гүрэнэй оршон байһан түрүүшын жэлнүүдтэ, бидэнэй тиимэ һула байхада заадаг һэн. «Хүсэ гаргалгын хараа бодолой» политика баримталагшад иимэ юрэ хирын юумые мартана. 14 гүрэнэй интервенцидэ эсэргүү советскэ арадай хэһэн тэмсэлые Ленин толгойлжо, тиин манай арад энэ тэмсэлдэ илалта туйлаһан байгаа. Мүнөө, Советскэ Союзай хүсэн түгэлдэр индустриальна гүрэн болоод байхада, «хүсэ гаргалгын хараа бодолой» политика бүримүһэн буруу һүрэхэ гэжэ эли бэшэ аал.

Белградта уулзахаяа байгаа СССР-эй ба Югославска Республикын Правительственна делегацинуудай уулзалга уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ удхашанартай байха байна гэжэ саашадаа Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ. Советскэ арадай делегаци үнэн бодолтойгоор, арюун сэдьхэлтэйгээр тиишэ ошохоёо байна. СССР ба Югославиин Федеративна Арадай Республика хоёрой хоорондохи харилсаануудые нэн түрүүндэ гүрэнэй талаар хүсэд гуримшуулха шухала бүхы условинууд манайда бии.

Гүрэнүүдэй хоорондо гуримтай харилсаа байгуулхын тулада адли тэгшэ эрхын, дотоодын хэрэгүүдтэ алишье талаһаа хамаархалсахагүй гэһэн үзэл бодолые бидэн батаар баримталнабди. Энээнэй үндэһөөр Югославитай хани ёһоной, бата харилсаа тогтоожо бидэ шадаха гүбди? Хүсэд шадахабди.

Саашань. Бэе бэедээ ашагтайгаар Югославитай худалдаа наймаае, мүн экономическа бусад харилсаануудые хүгжөөжэ бидэ шадаха гүбди? Хоёр орондо хоюуландань энэ ашагтай гээшэ гү? Заатагүй шадахабди, заатагүй ашагтай байха байна.

Хани барисаанай хэдэн зуун жэлэй уг заншалтай, хамтынгаа дайсадта эсэргүү нэгэнтэ бэшэ суг тэмсэһэн Советскэ Союзай ба Югославиин арадууд ерээдүйнгөө эрхим һайн, зол жаргалта ажабайдалай түлөө тэмсэлдээ нэгэл уг зорилготой арадууд,— эдэ арадууд үргэн ехээр, бүхы талаараа харилсаа холбоотой байха бата бэхи базатай юм гэжэ бидэ хэлбэриишэгүй найданабди.

Нүхэдүүд! Агуухэ Лениной байгууһан Советскэ социалистическэ гүрэн урган бэхижэжэ, амжалта туйлажа байна. Манай амжалтанууд улам ехэ боложо, арьбадхагдажа байна. Промышленностиие, хүдөө ажахые, гүрэнэй байгуулалтые, гадаадын политикые хүтэлбэрилхэ талаар бидэнэй урда табигдаһан бүхы зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ бодомжотойгоор, большевистскэ ёһоор, ленинскэ ёһоор хандадаг байгаа һаамнай тэдэ амжалтануудынай бүри ехэ болохо юм.

Советскэ хүнүүд Коммунистическэ партиингаа, тэрэнэй Центральна Комитедэй хүтэлбэрсэр, манай Советскэ Правительствын хүтэлбэреэр ябажа, коммунизм байгуултын агууехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө улам ехэ эрмэ хүсэтэйгөөр тэмсэхэ байна. **(Удаан альга ташалга болобо. Бултадаа хүл дээрээ бодобо).**

Яруунын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Гыма Жамьянова мүнөө жэлдэ 10 үнеэнһээ 10 тугал абаад, 7 һара соо үнеэн бүриһөө 545 литр һү һаагаа. Залуу һаалишан ажахын жэлэй һүүл болотор нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һаахын түлөө оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Гыма Жамьянова.

Ц. Дандаровай фото.

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

ОВОЩЬ ЕХЭЭР ТАРИХАНЬ

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой огородой бригада овощь тарилгада эдэбхитэйгээр бэлэдхэжэ байна. Бригадир М. Минеевэй хүтэлбэри доро колхознигууд овощиин рассада ехээр таряа.

Мүнөө жэлдэ овощиин бүри ехэ ургаса хуряагдахаар хараалагданхай. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз гектар бүриһөө 46 центнер хартаабха малтаһан байгаа һаа, мүнөө 140 центнер, 23 центнерэй орондо 120 центнер капуста, 16 центнерэй орондо 70 центнер свёкло хуряахаар түсэблэнэ.

Бригадын гэшүүд энэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө хабар эртэ байхаһаа хойшо бэлэдхэл хэжэ эхилээ һэн.

ШЕФҮҮД КОЛХОЗДО ТУҺАЛНА

Аймсоведэй гүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив шефтээ абаһан «Коммунизм» колхоздо 100 тонныын хоёр силосэ набтар башни бариха гэжэ шиидэһэн байгаа.

Мүнөө тэдэнэр энэ шиидхэбэреэ бэелүүлжэ байна. Воскреснигүүдые эмхидхэжэ, барилгын модо бэлэдхээд, богонихон болзор соо нэгэ набтар башни бариба. Мүнөө хоёрдохи башни баригдажа байнхай.

Тэдэнэр эдэ башнинуудтаа өөһэдынгөө хүсөөр силос дараха юм.

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭЭ

Яруунын загаһанай заводой нүхэр Филоновой бригада бүри апрелиин 28-да хахад жэлэйнгээ түсэбые 136 процент дүүргээд, түсэбһөө гадуур 340 пүүд загаһа гүрэндөө үгэбэ. Бригадын гэшүүд Уваров, Белобородов, Блинников ба бусад үдэрэйнгөө даалгабариие 250 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ.

Мүн нүхэр Медвецкиин хүтэлбэрилдэг бригада хахад жэлэйнгээ даалгабариие 130 процент дүүргээ. Тулдундахи загаһа барилгын пункт (даагшань нүхэр Грехов) түсэбөө 113 процент дүүргэжэ, имагтал эрхим сортын продукци гаргаба.

АЖАЛҺАА ТАҺАЛГАРЯАГҮЙГӨӨР

Һуралсалай энэ жэлдэ Сосново-Озёрск тосхоной 30 гаран албахаагшад ба хүдэлмэришэд ажалһаа таһалгаряагүйгөөр хүдеөгэй залуушуулай үдэшын долоон жэлэй һургуулида һуралсажа гараба.

Тус һургуулида экзаменууд боложо, юһэн хүн 7-дохи классые амжалтатайгаар дүүргээ. Хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэ С. Машкин, аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэ Г. Тюрина гэгшэд һуралсалаа һайн сэгнэлтэнүүдтэйгээр дүүргээ.

ҺҮ ЕХЭЭР ҺААБА

Байгша ажахын жэлэй 7 һарын турша Молотовой нэрэмжэтэ артелиин түрүү һаалишад нютагай үүлтэрэй үнеэн бүхэнһөө нилээд ехэ һү һааба. һаалишан Мыдыгма Чимитова 717 литр, Балсан Дамбаева—671, Норжима Нимаева — 666 литр һү һааба.

Б. Цыренов.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Кукуруза тарилга— парторганизацийн анхарал доро

Ороohо таряанай ургасые дээшэлүүлхэ ба ниитын малые шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангаха хэрэгтэ кукуруза шиидхэхы үүргэ ээлхэ ёhотой гэжэ партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол соо онсо тэмдэглэгдэhэн байна.

Түүхэтэ энэ шиидхэбэриин гарамсаар Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени болон партийна эхин организаци кукуруза тарилгын ашатай туhатай байhанине колхозниигуудта гүнзэгыгөөр ойлгуулжа эхилhэн юм. Кукурузые манай эндэхи эрхэ байдалда ургуулжа, үндэр ургаса хуряажа болохо тухай колхозниигуудта ойлгуулхын тула парторганизациин агитколлективэй бүхы хүсэн элсүүлэгдэhэн байна.

Ойлгууламжын хүдэлмэридэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хабаадуулагдаа. Агроном нүхэр В. Казарин колхозой бригада бүхэндэ ошожо, кукуруза тухай хөөрэлдөө үнгэргэhэн байна. Агитаторнууд нүхэд Леонов, Харламов болон бусад нэн түрүүн өөhэдөө кукурузын агротехникэтэй найса танилсаад, артелиин гэшүүдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үрэнөөр ябуулжа эхилээ.

Колхозой таряанажалай бригадануудай бригадирнуудые, кукуруза тариха комсомольско-залуушуулай звеногой гэшүүдые, мүн колхозой эдэбхитэдые кукурузын агротехникэтэй танилсуулхын тулада богони болзорой тусхай hуралсал эмхидхэгдэhэн байгаа. Итанцын МТС-эй мэргэжэлтэд «Т8-2А» маркын сеялкые кукуруза тарихаар тааруулан заhажа үгэhэн ба кукурузые гараар тариха тухай заажа үгэhэн байха юм.

Мүнөө колхозой гэшүүн бүхэн кукурузын ашатай туhатайень hайн мэдэhэн дээрэhээ тэрэнийе богони болзор соо тарихые оролдоно. Аймагай бүхы колхозуудтал адли манай колхозой гэшүүд малжалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ зорилгоор зохихо хэмжээ-ябуулгануудые хараалаанхай. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ мяха, hү, үндэгэ болон бусад продуктнуудые зээр абаха гэhэн партиин табиhан зорилгые артелиин гэшүүд холо эрид дүүргэхэ гэжэ оролдожо байна. Энэ зорилгые шиидхэхын тулада кукуруза ехээр тариха ёhотойбди гэжэ артелиин гэшүүд хамсынгаа суглаан дээрэ нэгэн hаналтайгаар мэдүүлээ hэн. Энэнь тон зүб. Ниитын малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ба ороohо таряанай ургасые дээшэлүүлхын тулада кукурузые шадаал hаа ехээр тариха хэрэгтэй. Энэ жэлдэ манай колхоз 140 гектар газар дээрэ кукуруза тарихань. Артелиин гэшүүд партийна организациингаа хүтэлбэреэр кукуруза тарилгада hайнаар бэлэдхээ. 140 гектарта хүрэд хүрэхэ кукурузын үрэhэн хатаагдажа, бэлэн болгогдоhон байна.

Кукурузые артелиингээ эгээн hайн хүрьhэтэй газарта тарижа эхилээ. Тэрэнэй ехэнхи хубинь гүнзэгыгөөр хахалагдаhан пар дээрэ таригдана. Ключнево нютагтахи 6 гектар hайн хүрьhэтэй газарай габуриhөө табадахи бригадын гэшүүд 400 центнер кукурузын ногоон набша ба ороohо абаха гэжэ шиидэнхэй.

Колхозой правлени болон партийна организаци кукуруза тарилгада гол анхаралаа хандуулжа, энэ хэрэгые эрхим хүнүүдтэ даалгана. Кукуруза тарилгын звеное комсомолец Иван Красовский хүтэлбэрилнэ. Тус звенодо 7 гектар газар «Средняя» гэжэ нютагта үгтэhэн юм. Звеногой гэшүүд тарилга хэхэ газарайнгаа гектар бүридэ 10 тонно наг шэбхэ зөөжэ тараагаа. Звенодо 2 центнер сульфат аммони, 2 центнер суперфосфат, 1 центнер хлористо кали үгтэhэн байна. Мүн тэдэнэр ехэхэн хэмжээнэй шубуунай аргал, үнэhэ суглуулжа бэлэдхэбэ.

Кукуруза тарилгада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэри бригада, звено бүхэндэ агроном нүхэр В. Казаринай хабаадалгатайгаар зохёогдоhон ба парторганизациин нээмэл суглаан дээрэ баталагдаhан түсэбэй ёhоор хэгдэнэ. Партийна организациин бюро энэ түсэбэй дүүргэлтые саг ургэлжэ шалгана. Бригада бүхэн хоёрдохёо культиваци хэхынгээ урда тээ поли дээрэ наг шэбхэ гаргажа тарааhан байба. 100 гектар дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ наг шэбхэтэй холигдожо хэгдээ. Тиихын тулада бригадануудта 90 центнер суперфосфат, 12 центнер хлористо кали, 18 центнер сульфат аммони үгтэнхэй.

Кукурузые богони болзор соо тарижа дүүргэхын тулада бүхы хүдэлмэринүүдые hайнаар бодожо үзэнхэйбди. Май hарын 13-hаа эхилэн «Т8-2А» маркын сеялкээр 87 гектар дээрэ тарилга хэгдэбэ. Бусад 53 гектар дээрэ кукуруза гараар тарижа байна. Үдэр бүри кукуруза тарилгада 60 хүниие гаргабал тарилгые майн 23-да дүүргэхэмнай лабтай. Кукуруза имагтал квадратно-гнездовой аргаар тарихабди. Энэмнай хожом кукурузын ряд хоорондохи элдүүрилгэ хэхэдэ hайн байха ёhотой.

Манай колхозой гэшүүд кукуруза тарилгаар зарим тэды дүй дүршэлтэй юм. Нёдондо жэл 9 гектар кукуруза квадратно-гнездовой аргаар тарилга хээ hэмди. Тарилгын 6 гектар газар дээрэhээ 400 центнер ногоон набша хуряагдаhан байна. Энэ дүй дүршэлөө хэрэглэн манай колхозой гэшүүд парторганизациингаа хүтэлбэри доро энэ жэлдэ кукурузын баян ургаса хуряажа, ниитынгээ малай ашаг шэмэ үгэлгые эрид дээшэлүүлхэ ба ороohо таряанай ургасые нэмээхэ байна.

Г. Ильин, Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Олон үхибүүдтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэhөөр олон хүүгэдтэй хэдэн эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэhөө шагнаба.

Закаменай аймагай «Улаан Далахай» колхозой гэшүүн Ханда Гармаева, Байкало-Кударын аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн А. И. Петняева, Городок городой гэрэй эзэн эхэнэр В. Е. Диденко, Заиграйн аймагай Нарин-Ацагад нютагай гэрэй эзэн эхэнэр Цыпилма Раднаева гэгшэд 9 үхибүү түрэhэн ба хүмүүжүүлhэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын орденоор шагнагдаба.

Найман үхибүү түрэhэн ба хүмүүжүүлhэн 11 эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденоор шагнагдаа. Тэдэнэй тоодо Закаменай аймагай «Победа» колхозой гэшүүн Х. Гармаева, Хориин аймагай Хасуурта тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр У. В. Абрамова, Сэлэнгын аймагай Ново-Селенгинск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Т. А. Коробенкова, Зэдын аймагай Белоозерск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Е. Д. Працурина, Байкало-Кударын аймагай Корсаково тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Е. З. Шулунова гэгшэд оролсоно.

Долоон үхибүү түрэhэн ба хүмүүжүүлhэнэйнгээ түлөө «Эхын алдар» гэжэ 3-дахи шатын орденоор 18 хүн шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Закаменай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Цыремжит Доржиева, мүн энэ аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Гама Тупшинова, Курумканай аймагай Курумкан тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Е. З. Шулунова, Байкало-Кударын аймагай «Путь к коммунизму» колхозой гэшүүн А. Х. Торгубаева болон бусад бии.

«Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 44 эхэнүүд, «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 67 хүн шагнагдаа.

Заншалта эстафетэ

Хориин аймагай центртэ «Красная заря» газетын нэрэмжэтэ зургаадахи заншалта эстафетэ hаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ эстафетэдэ Хориин дунда hургуулиин hурагшад түрүү hуури эзэлhэн байна. Тус командада дамжуулгын кубок, мүн командын гэшүүдтэ грамотанууд болон шангууд барюулагдаhан байха юм.

Тэрэшэлэн стадион дээрэ 1955 оной зунай сезоной нээгдэhэнтэй дашарамдуулан, футболоор мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Энэ мүрысөөндэ Хандагатайн леспромхозой футболистнууд шүүжэ, финальна уулзалгада наадаха эрхэ олобо. Мүн волейболоор үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ Курбын леспромхозойхид илаhан байна. Эдиршүүлэй дундаhаа Красно-партизанска долоон жэлэй hургуулиинхид шүүгээ.

Тиихэдэ велосипедээр үнгэргэгдэhэн кросс ехэ hонирхолтойгоор үнгэрбэ. 25 километрын урилдаанда Хориин дунда hургуулиин hурагша Петр Сутурин нэгэдэхи hуури эзэлээ.

Н. Носырев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо шэнээр баригдаhан үнеэдэй типовой байра. Энээн соохи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд гүйсэд механизацилагдаха юм. Н. Ивановой фото.

МАЛАЙ БАЙРАНУУДЫЕ ЭРТЭЭНhЭЭ БАРИХА

Барилгын хүдэлмэриие эрид hайжаруулха саг ерээ

Ториин аймагай «Улаан-Бургалтай» колхоз 1960 ондо 27.800 толгой малтай болохо гэжэ табанжэлэйнгээ түсэб соо хараалаа. Мүнөөшье 14.400 толгой малтай, аймаг соогоо томохон колхозой нэгэндэ тоологдоно. Теэд эды ехэ малажалтай колхоз байгаад, малай байрануудаар ямар байнаб гээд харахада, оройдоо гансашье типовой hайн байра үгы. Фундамент, сонхо, хушалта, пол, потолок ба бусад зүйлнүүдэй дутамагhаа боложо ехэнхи барилганууд удаан саг соо байжа шадангүйгөөр хуушаржа үмхиршоо. Мүн малшадай байха гэрнүүд нилээд олонхинь хушалтагүй, зосоогоо будагдаагүй, бог шоройдо даруулшаhан байдаг.

Барилгын дутагдалнуудые усадхахын тула табанжэлэйнгээ түсэбые хараадаа абалсажа, үнгэрhэн үбэлдөө 1955 ондо шэнээр баригдахаар хараалагдаhан барилгада хүрэхөөр модо бэлдэhэн ба тэрэнээ зөөhэн байнабди. Хурьгадынь кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэхэ хонины 5 типовой байра, малшадай байха 10 гэр, уншалгын, хоололгын, амаралтын таhагуудтай полевой стан, таряанай 2 склад, Бон гэжэ нютагта 1 бани, дархалалгын мастерской, кукурузын энэ набшаhые силос болгон дараха 10 башни, хамта 1400 метр утатай силосно траншей баригдаха байна. Мүн түрүүшынхеэ шулуугаар 10 автомашинын багтаха зайтай нэгэ гараж барихамнай. Гадна, малай хуушан байрануудые заhажа, сарюуншагуудыень типовой болгохо түсэбтэй байнабди.

Тиимэhээ бүхы барилгануудаа фермэ бүхэндэ хубаажа үгэхэhөө гадна, дүүргэхэ болзор сагыень гаргажа үгэнхэйбди. Жэшээнь, 8 хүнhөө бүридэhэн барилгын бригада — хонины 3 хото, 3 гэр, дархалалгын мастерской ба бани, огородно бригада—гараж, 3-дахи таряанажалай бригада—полевой стан бариха, тиихэдэ малшад малайнгаа байрануудые заhажа, заримыень типовойрхуу болгохо байна. Мүн барилгын хүдэлмэриие түргэдхэхын, шанарыень дээшэлүүлхын тула малай хото 50 хоног соо, гэрые 10 хоног соо дүүргэхэ гэхэ мэтээр болзор гаргаад, хэрбээ болзор соогоо эрхим шанартайгаар жэлэйнгээ түсэбые түрүүлэн дүүргэhэн бригада гү, али фермэдэ жэлэй hүүлдэ мүнгэн шан үгэхөөр тогтоонхойбди.

Хабарай тарилгын халуун үе ябажа байгаашье hаань, барилгын хүдэлмэриие зогсоожо hаатуулаагүй байнабди. Мүнөө дээрээ малшадай байха 4 гэр, бани, дархалалгын мастерской баригдаад байна. Тиихэдэ хэдэн гэр, полевой стан, автогараж гэхэ мэтэ май hарада дүүрэхэ юм. Манай дархашуул Мүнхэ Гармаев, Самбу Будаев, Найдан Цыремпилов, Жамсо Цыбиков гэгшэд үдэр бүриингөө даабарине 150 процентhээ доошо бэшэ дүүргэжэ, колхоздоо хүндэтэй болонхой.

Гэбэшье, барилгын талаар манай колхоздо үшөө ехэ дутагдалнууд бии байна. Хоёр жэлэй саада тээ нэгэ пилорама табигдаhан болоод, тэрэмнай мүнөө хүрэтэр хүсэд hайнаар хүдэлмэрилнэгүй. Мүнөө барилгын хүдэлмэринүүдэй үргэнөөр ябуулагдажа байхадань, хюрөөдэгдэhэн материалнууд бүришье ехээр хэрэглэгдэнэ, тиимэhээ энээнгүйгөөр барилгые урагшань ябуулхын аргагүй болоогдоно. Энэ дутагдал тухайда нэгэтэ бэшэ Бургалтайн МТС-эй директорто гуйлтатайгаар хандагдабашье, зохихо туhаламжа үзүүлээгүй, ядахын сагта hонирходогшьегүй байха юм.

Малай зарим типовой байранууд үни хада баригдажа эхилхэ байгаад, гансал шэнэ проект хүлеэлгэhээ болоджо, мүнөө үедэ баригданагүй. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи колхозно барилгые эрхилхэ Управлениин начальник нүхэр Сметанин аяар нёдондо гараhан хониной байрын шэнэ проект мүнөө хүрэтэр республикын колхозуудаар тараангүй байhаар. Хэдэн саг соо проект хүлеэжэ, нүхэр Сметаниние хараад, малай хото хорёо задагай зайданаар байлгаха гээшэбибди? Гадна, Ториин аймгүйсэдкомой дэргэдэхи колхозно барилгын таhагай хүдэлмэрилэгшэд малай барилга дээгүүр ябажа, нэгэтэшье үнгэ зүhэеэ харуулаадүй байhаар.

Барилгые үргэн далайсатайгаар, эрхим шанартайгаар ябуулха гэхэдээ барилгын мэргэжэлтэдээр колхоз дутажа, ехэ ядаралда ороно. Даб гэhээр шулуугаар барилга бүтээхэ гэхэдэ, hайн мэргэжэлтэй шулуушан үгы дээрэhээ, ондоо хүниие хүлhэлжэ барюулха бологдоно. Тиимэhээ МТС-эй дэргэдэ барилгын мэргэжэлтэдые hургаха багахан курса нээгдэбэл ехэ зохистой байгаа.

Д. Буянаев, Ториин аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой барилгын бригадын бригадир.

Ойрын жэлнүүдтэ шэнэ барилганууд бүтэхэ

Бичурын аймаг соо «Коммунизм» колхоз эрхим колхозуудай нэгэн гэжэ тоологдодог байха юм. Малаа үбэлдөө дулаан байрада байлгахын тула шэнэ фермэнүүдые барижа эхилээ. Паровой двигателеэр хүдэлгэгдэдэг нэгэ пилорама 1950 ондо тодхогдоhон байгаа, тэрэнэй ашаар барилганууд модоор hайн хангагдадаг болоhон юм. Үнгэрэгшэ хоёр жэлэй туршада гурбан ехэ фермэнүүд баригдаа: үхэрэй 1-дэхи ба 3-дахи гүүртэнүүдтэ хоёр байра, адуунай нэгэ байра. Мүн колхозой центртэ шэнэ бани, зерносушилка ба клуб баригдаа. Мүнөө үедэ хониной байра баригдажа захалба. Энэ байра үбэлдөө хонидой хурьгатаяа байхаар уужам юм. Тэрэ байра мүнөө зун баригдажа дүүргэгдэхэ зэргэтэй. **Ц. Хандаев.**

Залуушуулай эдэбхи

Ахын аймагай центрын эмхи зургаануудта хүдэлдэг залуушуул колхозуудай али болохо хүдэлмэридэнь туhаламжа үзүүлжэ байха зорилгоор энэ жэлэй эхеэр тусгаар бригада бүридхэhэн юм.

Энэ бригадынхид «Коминтерн», «Улаан Шарза», «Улаан Аха» ба Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта тус бүридэнь 600—700 кубометр барилгын модо бэлдэжэ үгэhэн байна.

Бригадын гэшүүдэй дундаhаа комсомолецууд Б-Нима Ошоров, Пурба Жужаев, Борис Тарханов, Улзы Бартаев гэгшэд оролдосотой ажалаараа шалгарнад.

Д. Дугаров.

БАЯЛИГАЙ УРГАМАЛ

(ОЧЕРК)

Кяхта нютагаар хүнүүд кукурузын амта үнихэнэй таниhан гэхэдэ алдуу болохогүй. Бүри урда сагта зээгүүр энэ культура тарижа, саахаа hууhан хариин гүрэнүүдээр арилжаа наймаа ябуулдаг байhан ум гэhэн hураг дуулдадаг. Теэд hаяыншье жэлнүүдтэ эндэ кукурузые зарим колхозуудшье, хаа хүнүүдшье огород соогоо таридаг юм. Хүдөө газарнуудhаа байтагай Кяхта городой зарим албахаагшадшье кукурузын амта танинхай, гахаханаа тарихадаад, гахайханаа тахажа байhан ушарнууд олон. Жэшээлхэдэ, гуталай фабрикын ОТК-гэй начальник Н. Жуков иигэжэ хөөрэнэ:

—Өөрынгөө огород соо кукурузые гурбан жэл ото тариhаб. Кукуруза малда тэжээлтэй хоол юм, тэрээнэй бүүрсагыншье, ногоо набшыень мал адууhан аргагүй амтархан идэг. Илангаяа кукурузын талхан шанар hайнтай хоол болоно: тэрэ далдаа зеөлэн. Жэшээнь, овёсой талхандаа орходоо элдэб үнгын холисотой байдаг. Кукурузаар хооллуулхада гахай түргеэр таргалдаг, тиимэhээ гахай кукурузаар шахахада ехэ олзотой. Мүнөө жэл би баhал кукуруза тарихамни. Нэгэшье жэл кукурузын өөрын үрэhэ хүрэнгэгүй байжа үзөөгүйб. Теэд энээнhээ урагша кукуруза ехээр тарихаяа болидаг зон байгаа гээшэбибди? Колхозуудта ехэ ехээр тарибал, ямар баян ургаса үгэхэ, олониитын ажалда ямар ехэ туhа хүргэхэ байгаа гээшэб!

Энэ хэлэгшэнь минии бодолдо кукуруза тухай дуулаhанhаа хойшо ородог hэн. Тиимэhээ Кяхта нютагаар кукуруза тухай хүнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө эжэлэнгүй иигэжэ hурагша hэм:

—Та кукуруза таридаг байгаат, тэрэ хэлэшэгүй hайн тэжээл гэжэ мэдэдэг hэмди гэнэт. Теэд юундэ ехээр тарихаяа оролдодоггүй, тэрэнэй удхашанар тухай хүнүүдтэ ойлгуулдаггүй, хүтэлбэрилэгшэдэй урда асуудал табидаггүй байгаа гээшэбта?

Энэ асуудалда элдэб янзын харюу дуулабаб. Эгээл энэ асуудал Калининай нэрэмжэтэ колхоз ошоод ябахадаа суута колхозница Февронья Кирилловна Стрекаловскаяhаа асуугааб. Энэ хадаа үзэхые үзэhэн, колхозой тогтоhонhоо хойшо таhалгаряагүй хүдэлhэн, гансахан огород дээрэ хорин жэл ажаллаhан хүн. Февронья Кирилловна кукурузашье таридаг байгаа. Нёдондо тэрэ Москва, Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ ошожо ерэhэн юм.

Колхозой огород соо хүнүүд ехэ ажал хэжэ байна. Рассадын хажуудa гал түлижэ, уhа халаана. Нэгэ хэды басагад рассадын рамануудые хушаhан, солоомо шэрэдэг шэнги хушалтануудые хуулана. Нэгэ парнигай ойро борохон сээжэбшэтэй, набтархан хүгшэн юуб даа ухашалжа бүмбэрнэ. Тэрэмнай Февронья Кирилловна байба. Тантай хөөрэлдэхэеэ, ажалытнай харахаяа ерээб гэхэдэмни энэ хүгшэн үндыгөөд, дуратай дурагүйгөөр hураба:

—Конторо ошохомнай гү?

—Үгы даа, би мүнөөдэр тантай сугтаа ажаллаха hанаатайб,—гэжэ харюусабаб. Тиигээд мэдээжэ уранзохёолшо Константин Симоновэй нэгэтэ бидэндэ хэлээшэнь hанаандам эжэлүүдгүй ороодхибо. «Хүн тухай бэшэхэеэ hанахадаа карандаш гаргаад, «Зай, хөөрэгты» гээд ангайжа байхаhаа түлюур юумэн үгы»—гэжэ тэрэ хэлээ hэн. «Юундэ конторо ошоё гээбта» гэхэдэмни, Февронья Кирилловна «Үгы даа, хүнүүд ерэхэдээ конторо дуудажа абаашаад, юу хээ hурад гээд лэ табигша» гэжэ хэлэбэ.

Тиигээд лэ Февронья Кирилловнатай сугтаа хүдэлжэ эхилбэбди. Забhартаа үгэн зүрхэнhөө хөөрэлдэнэбди.

Февронья Кирилловна нёдондошье кукуруза тариhан байгаа.

—Зай, ямар ургаса абаа hэмта?—гэжэ hурабаб.

—Яhала болохотой. Гахай, үхэрнүүдтэ яhала удаахан эдюулээбди. Теэд яндан талмайда таря ха юмбибди. Юун гээшэ hэм—ехээр, бүхы колхозоороо тариhан гээшэ hаа. Үбhэн дутажа, малнай тураа. Хэрбээ кукуруза ехээр тариhан гээшэ hаа, малаа хашалангүй ондо оруулха байгаабди.

—Теэд ехээр тарихын тула ябуулга хэхээ ядаг байгаабта?—гэжэ hураадхибаб.

—Бүү хэлэгты, — гээд тэрэ гансата ондоо болошоно. — Мэдэхыншье мэдэдэг аад, нэгэ хараhанаа дахаад лэ ябадаг зон байгаалди. Түсэб хараа гээд байха, хэхэ юумэн хэлэшэгүй олон...

Февронья Кирилловна энээнhээ урагша багые таридаг байhан тухайгаа аманда ороhон аргагүй үнэтэй юумэ алдаhан мэтээр хөөрэнэ. Тиигэмсээрээ июдэсэ халта уйтан болгожо шэртэсэгээн, захаhаа заха хүрэтэр хахалжархёотой поли тээшэ тэрэ хаража, «байзаш даа, мүнөө жэл хүбхэлзэхэл байхабди» гэhэн юумэдэл, толгойгоо дохисоогоод абана.

Сугтаа ажаллажа ябаад хөөрэлдэхэдөө Февронья Кирилловна яажа ажаhууhанаа, хаана юу хараhанаа, юун гэжэ hанадагаа намда бултыень хөөрэжэ эхилбэ.

— Москва ошоод ябахада ехэл hонин даа,—гээд Февронья Кирилловна hанаан болоно. — Ленин—Сталинай мавзолей харааб, Ленинскэ хадануудаар ябааб, гоё hайхан, hони hонин юумэ үзэгдөөл гээшэ...

Февронья Кирилловна өөрынгөө бүлэ тухай баhал хөөрэжэ үгэбэ. Хайрата нүхэрынь (хуушан партизан) 1953 ондо наhа бараhан юм—hүүлшынгээ үдэр болотор колхоздоол хүдэлжэ ябаа hэн. Табан үхибүүдтэй, мүнөө бaгануудынь үшөө hургуулида ябадаг. Капитон гэжэ ехэ хүбүүниинь армида алба хэжэ дүүргээд, мүнөө Московско областьдо фабрикын директорээр хүдэлнэ.

—Москва ябахадаа хүбүүндээ арбан хоногто айшалааб. Хүбүүмни яhала hайн байна, гурбан хөөрхэн үхибүүтэй. Капитомни намайгаа хайрлаха юм. Эжы, амархаар болоош, үтэлөөш, наашаа ерэжэ, манайдаа байгыш» гээд hалахагүй юм. Теэд нютаг ороноо орхижо яажа болохоб, эндэ түрөөб, эндэ купецтэ богоолшолуулааб, эндэ колхоз байгуулалсааб. Ябашахашье байгааб, теэд сэхынь хэлэхэдэ, мүнөө колхознай намда кукурузын участок даалгааха юм. Үндэр ургаса абаха дуран аргагүй хүрэнэ. Колхознай минии үхибүүн мэтэл ха юм. Тэрэнээ улам бэхижүүлсэхэ, хүл дээрэнь гаргалсаха хүсэлhөө бэшэ намда үнэтэй юун байхаб.

Нэбшыhэн тала руу заагаад, Февронья Кирилловна «эдэшни иигээд булта кукуруза болохо юм» гэжэ омогорхон хэлэнэ. Нээрээшье, Калининай нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэл 500 гаран гектар газарта кукуруза тариха юм. Тэрэнэй эгээн харюусалгатай участок Февронья Кирилловна даажа абаа. Мүнөө ондоо тээhэ асарhан хүрэнгэ тариха байhандаа Февронья Кирилловна дурагүйдэнэ.

—Минии участок хүрэнгын кукуруза абаха участок юм,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ. — Тиимэhээ бүришье hаа ехэ анхарал хэрэгтэй. Заал hаа өөрын үрэhэ хүрэнгэтэй боложо үзэхэбди. Эндэ ургаhан, нютагай уларилда дадаhан хүрэнгэ хэзээшье холын газарhаа асаратшаhaа дээрэ байха, hайн ургаса үгэхэ гэжэ hананаб.

Мүнөө энэ колхоздо хүдэлмэри хэрэгтэй соогоо хэгдэнхэй, хэгдэжэшье байна. Савва гэжэ голhoo ба Сэлэнгэhээ насосно электролининүүд татагдаа, колхозниигуудай дунда кукуруза тухай лекци, хөөрэлдөөнүүд hайса уншагдаа. Залуу агроном Кулькова зоной дунда хүндэтэй, солотой болонхой. Энэ басаганай кукуруза ургуулха дүй дүршэлтэйень колхозниигууд hайса мэдэнэ. Юуб гэхэдэ, нүхэр Куликова Баруун Сибирьhээ ерэhэн, тэндэ кукурузатай дайралдаhаниинь мүнөө эндэ тон туhатай.

Колхозниигууд кукуруза тухай аргагүй урмаар хөөрэнэд, энэ культурада найданад.

—Нёдондо кукурузын ургаса хуряагаад байхадаа колхозоймнай түрүүлэгшэ Цикало «Эх, мэдэнэ гүш?... Энээниие хэдэн зуу дахин ехээр таридаг hаа» гээ hэн,—гэжэ Февронья Кирилловна хөөрэнэ. —Теэд тэрэ хүсэгшэнь мүнөө бэелүүлэгдэжэ байна ха юм! Манай зон кукурузын амта танижа байна. Байд гээд хаа хаанагүй үндэр ургаса абтаха, малнай кукурузын шэмэ хүхэжэ, ашаг шэмэ ехээр үгэдэг болохонь гээшэ, тиигэжэ ехэ тоhо, мяха, hү болон бэшэ бэшэ эдеэ хоолоор элбэгжэхэбди....

* * *

Хабарай урихан наран намжааран шарана. Зэрэлгээтэжэ байhан таряалан дээгүүр тракторнууд тооhо бурьюулан, урагша хойшоо hүндэлнэ. Мүнөө тракторна сеялкээр ба гараар түрүүшын 100 гаран гектар кукуруза таригдаба. Удангүй кукурузын квадрадууд ногоорхонь.

Түрүүшын кукуруза газарай хүрьhэндэ оруулагдажа байна. Февронья Кирилловна поли тээшэ hарабшалан хараад, омогтой баяртайгаар хэлэнэ:

— Иигээд лэ эхилбэ гээшэ. Кукурузамнайшье таригдажа захалба. Минии үрэhэнэйшье участок таригдаа. Иигээд эшэнүүдынь булгайжа, үдэр ерэхэ бүри ута болохонь, ногоорхонь. Энээнээ иигээд лэ нарай үхибүүн шэнгеэр бөөмэйлжэ, харууhалха ёhотойбди. hайнаар харууhалжа, үндэр ургаса абахабди. Ажабайдалнай бүри баян болохо. Кукуруза—баялигай үүдэ нээhэн ургамал гээшэ.

Ц. БАДМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бурят дунда һургуулиин 8-дахи класста ород хэлэнэй дабталгын урок. Наада таладань багша Д. П. Егоров ород хэлээр даалгабари үгэжэ байна.
А. Мантаевай фото.

Бурят дунда һургуулиинхид экзамендаа бэлдэнэ

Харюусалгатай үе

Бурят-монгол арадай үхибүүд тушаа парти, правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар 1946 ондо Улан-Удэ городто республиканска бурят дунда һургуули нээгдэһэн юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда наһа барагшадай, мүн инвалидуудай үхибүүд энэ һургуулида гол түлэб һуралсана.

Һурагшад теоретическэ эрдэмээ бодото ажабайдал дээрэ хэрэглэхэ бүхы арга боломжотой. Тэдэнэртэ зорюулагдажа һуралсалай кабинедүүд болон мастерской, һургуули шадарай туршалгын участок байгуулагдаа. Физическэ, техническэ, химическэ, эдир натуралистнуудай, литературна, уранһайханай самодеятельностиин, мүн спортивна кружогууд һургуулида ажаллана.

Дээдэ һургуулида орохын гү, үгышье һаа промышленность болон хүдөө ажахыда ажаллахаар гарахын тула республиканска энэ дунда һургуулиин һурагшадта бүхы арга боломжо бии юм. Эвенкнүүд болон бурядуудай 400 шахуу үхибүүд эндэ һуралсана.

Һургуулиин дэргэдэ һайнаар түхеэрэгдэһэн интернат, столово бии. Һурагшад һаруул сэбэр байрада байхаһаа гадна, түлөөһэгүйгөөр эдеэлнэ. Зарим үхибүүд гүрэнэй бүрин тэдхэмжээр һурадаг. Тэдэнэр түлөөһэгүйгөөр эдеэлхэ, байрада байхаһаа гадна, түлөөһэгүйгөөр хубсалха, кино, театрта ошохо арга боломжотой. Бэлэдхэл һайнтай багшанар энэ һургуулида олон юм. Тэдэнэрэй тоодо А. П. Чайванов, Д. П. Егоров, Н. Ц. Дабжаев (һургуулиин директор), Д. Д. Дугар-Жабон, Т. Т. Богданов, В. И. Иванова, Е. Г. Протасова, У. Е. Тугутова болон бусад оролсоно.

1946 онһоо хойшо энэ һургуулиие олон зуун хүн дүүргэжэ гараа. Тэдэнэрэй олонхинь дээдэ һургуулинуудые амжалтатайгаар дүүргээд, Советскэ Союзай зүг бүхэндэ ажаллана.

Саашадаа һурагшад болон багшанарай олошорхо бүри һурагшадые һурган хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри һайжарха юм. Һуралсалай шэнэ жэлһээ 8-дахи хоёр класс нээгдэхэ байна. Тиихэдэ һургуулида залуу багшанар нилээд нэмэхэ юм.

Һурагшадай класснаа класста оролгын, һургууляа дүүргэлгын экзамен республикын һургуулинуудта хэдэхэн үдэрһөө эхилхэнь. 10-дахи классайхид майн 25-һаа, 5—9 классайхид июниин 1-һээ экзаменаа барижа эхилхэ байна. Манай һургуулиин һурагшад болон багшанар ороной бусад һургуулинуудтал адли экзамендаа эртээнһээ, гурбадахи четвертиин эхилхэһээ шахуу бэлэдхэжэ эхилһэн байгаа. Һурагшадай класснаа класста оролгын, һургууляа дүүргэлгын экзаменда бэлэдхэхэ түсэб дүрбэдэхи четвертиин эхилхэдэ зохёогдоһон юм. 5—9 классуудта сээжээр болохо экзаменуудай билет зохёогдоо.

Мүнөө һургуулидамнай экзаменда бэлэдхэлэй һүүлшын хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Багшанар программаар хараалагдаһан материалаа дүүргээд, һурагшадтайгаа дабталга хэнэ. Дүй дүршэлтэй болоһон багшанар гараһан материалаа дабтахадаа обзорно лекци уншадаг, урок-конференци үнгэргэдэг, элдэб хөөрэлдөө, элидхэлнүүдые, лабораторно болон бусадшье хүдэлмэри хэдэг байна.

Багшанар гээгдэжэ ябаһан һурагшадтаа илангаяа ехэ анхарал хандуулна. Гээгдэгшэдтэй тусхай хүдэлмэри ябуулха түсэб бүри гурбадахи четвертиин эхиндэ зохёогдоһон байгаа. Һурагшад занятиингаа һүүлээр тус тустаа номоо үзэхэ, дабтаха бүхы арга боломжотой. Интернадтань таатай зохид услови байгуулагдаа. Эдеэ хоолой шанар мүн лэ һайжаруулагдаа.

Энэ жэлдэ бурят дунда һургуулиин 10-дахи классые 64 хүн, 11-дэхи классые 50 хүн дүүргэжэ гарахань.

П. Петрова, бурят дунда һургуулиин һуралсалай талые даагша.

Ажабайдалай гэрэлтэ замда гарахынгаа урда тээ

Арбадахи классайхид хэдэхэн үдэрһөө гүрэнэй экзамен барижа эхилхэнь. Манай бурят дунда һургуулиин арбадахи гурбан классай жара гаран һурагшад экзамендаа бэлэдхэжэ байна.

Дунда һургуули дүүргэһэнэй үнэмшэлгэ абахын түлөө болохо экзамен хадаа тансашье һурагшадай эрдэм мэдэрэлые шалгаха бэшэ, харин ажабайдалай гэрэлтэ замда гаража ябаа советскэ залуу хүнэй сэдьхэл бодолой шэнжэ шанарые шалгаха экзамен мүн гэжэ һурагшад һайн мэдэнэ. Энээниие һайнаар ойлгоһон һурагшад һуралсалай жэлэй эхилхэһээ хойшо номоо һайнаар үзэһэн байна.

Журам сахидаггүй, һургуулиингаа интернадай гуримые эбдэхэ, бэеэ дээгүүр бодохо ябадал гаргадаг һурагшад арбадахи классуудта һуралсалай жэлэй үедэ бии байгаа. Тэдэнэрые хүмүүжүүлхын тула һургуулиин багшанарай коллектив, комсомольско организаци ехэ хүдэлмэри хээ. 10-хи «Б» классай һурагшад Кадр Бубеев, Жигжит-Доржо Ешинимаев гэгшэд номоо муугаар үзэдэг байһанаа, һургуулиингаа коллективэй туһаламжаар заһараад, экзамендаа мүнөө һайнаар бэлэдхэжэ байна.

С. Жамьянов, В. Гомбоев, Д. Цыремпилов (10-дахи «А» класс), Б. Кущеев, Ю. Доржиев (10-дахи «Б» класс), Ш. Жамьянов, С. Саганова (10-дахи «В» класс) экзамендаа бүри эртээнһээ бэлэдхээ. Тэдэнэр литератураар найруулга бэшэхээ бэлэдхэхэдээ уранһайханай литература уншахаһаа гадна, газетэ, журналнуудые уншадаг, математикаар бэлэдхэхэдээ тоо ехээр бододог юм.

Арбадахи классайхид дабталгын һүүлээр физико-химическэ кабинедтэ орожо, өөһэдөө лабораторно туршалга хэхэһээ гадна, библиотекэ ошожо гү, үгышье һаа классуудтаа номоо үзэнэ.

Мүнөө үедэ багшанар түсэбэй ёһоор нэмэлтэ заняти, консультаци хэжэ байна. Математикын багшанар А. А. Борисова, Ш. Б. Чимитова, Т. Г. Тоглоева гэгшэд һурагшадта саг үргэлжэ тоо бодуулна. 10-дахи классайхидай математикаар муу бэшэ бэлэдхэлтэй боложо байһаниинь һаяхан болоһон шалгалта дээрэһээ харагдаа.

8—10-дахи классуудта ород хэлэ литература хоёроор заадаг урданай багша Дмитрий Петрович Егоров үүсхэлтэйгээр ажаллана. Һурагшадай ехээр ядалдадаг хүндэ материалые Дмитрий Петрович хэдэн дахин дабтаха зуураа, дабталгаяа һонирхолтойгоор үнгэргэдэг юм.

Арбадахи классайхид экзаменаа бэлэдхэл һайнтайгаар угтаад, амжалтатайгаар барихын түлөө ехэ оролдолго гаргажа байна.

У. Тугутова, 10-дахи «В» классые даагша.

7-дохи классайхид

Бурят дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагшад бусад классуудай һурагшадтал адли экзамендаа бэлэдхэжэ байна. Экзаменай эхилтэр үсөөхэн хоног үлөө, гэбэшье һурагшад болон багшанар үлэһэн сагаа ашатай туһатайгаар хэрэглэхые оролдоно.

Һурагшадай экзаменда бэлэдхэжэ эхилһэн сагһаа хойшо багшанар тусхай түсэбэй ёһоор хүдэлмэреэ эрхилээ. Тэдэнэр һурагшадта шэнэ материал заахынгаа хажуугаар, үзэһэн материалыень дабтуулхадаа элдэб арга хэрэглэжэ, һонирхолтойгоор үнгэргэхые оролдоһон байна. Номоо муугаар үзэгшэдтэ туһалха хэрэгтэ классай һурагшад болон багшанарай коллектив жэлэй турша соо ехэ анхарал хандуулаа. Һурагшадта саг соонь зохихо туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар нилээд олон һурагшад түрүүшүүлэй зэргэдэ гараа. Тэдэнэрэй тоодо Цырегма Цыремпилова, Владимир Эрдынеев, Валентина Цыбикова, Галина Лыгденова, Октябрина Шарапова, мүн бусадшье һурагшадай нэрые нэрлэжэ болоно.

Һурагшад программаар хараалагдаһан материалаа үзэжэ дүүргээд, мүнөө дабтажа байна.

Ж. Будаева, 7-дохи классые даагша.

Эсэгэ ёһоной анхарал оролдолгодо харюу болгон

Залуу үетэниие һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ парти, правительствын зүгһөө саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргагдадагай ашаар бидэнэр, эхэ эсэгэгүй үншэн үхибүүд, гүрэнэй туһаламжаар эрдэм ном шудалха угаа ехэ арга боломжотой болоһон байнабди. Манай бурят дунда һургуулида һуралсажа байгаа 400-гаад үхибүүд мүнөө уужам һаруул класста һураха зуураа түлөөһэгүйгөөр эдеэлдэг, түхеэрэлгэ һайнтай интернадта байдаг юм. Парти, правительствын зүгһөө манда иимэ эсэгэ ёһоной анхарал оролдолго гаргажа байдагайнь харюуда бидэнэр эрхим һуралсалаар харюусахабди.

Би энэ һургуулида һурахаяа 1951 ондо ерээ һэм. Олон зоной хүсые эндэ би түрүүшынхеэ мэдэрээб. Номоо муугаар үзэдэг, журамгүй һурагшад коллективэйнгээ хүсөөр түрүүшүүлэй зэргэдэ гаража эрхим һурагшад болоно.

Һурагшадай, илангаяа 10-дахи класс дүүргэгшэдэй үмэнэ мүнөө харюусалгатай үе ерэбэ. Бидэнэр, арбадахи классайхид хэдэхэн хоногой үнгэрөөд байхада, гүрэнэй экзамен бариха байнабди.

Экзаменаа эрхим һайнаар барихын тула манай һурагшад оролдосотойгоор бэлэдхэжэ байна. Һуралсалай жэлэй үедэ, мүн экзаменда бэлэдхэлгын үедэшье манай багшанар: Анна Аюшеевна Борисова, Дмитрий Петрович Егоров, Зинаида Доржиевна Доржиева болон бусад манда саг үргэлжэ туһалаа. Олохон предмедүүдээ дабтажа дүүргээд, үлөөшэ предмедүүдээ дабтажа байнабди.

Манай һургуулиин 10-дахи классудай һурагшад экзаменаа булта «һайн», «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр барьяад, ажабайдалай һаруул һайхан замда гараха эрмэлзэлгэтэй.

Михаил Шантанов, 10-дахи «А» классай һурагша.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Ассамблейдэ бэлэдхэл

ВЕНА, майн 18. (ТАСС). Венэдэ Ауэршперг гэжэ ордон соо мүнөөдэр пресс-конференци болоо. Энээниие австрийска ба хариин гүрэнүүдэй журналистнуудта зорюулһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариат үнгэргэһэн байна.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй генеральна секретарь Жан Лаффит, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүд Эммануэль Д'Астье Де Ла Вижери (Франци), Изабелла Блюм (Бельги), Риккардо Ломбарди ба Акил Ле Корона (Итали), Илья Эренбург (СССР), Икуо Ояма ба Кинкадзу Сайондзи (Япони) гэгшэд пресс-конференцидэ хабаадалсаа.

Пресс-конференциие нээхэ зуураа, Д'Астье Де Ла Вижери иигэжэ мэдүүлээ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой сесси майн 17 ба 18-да Венэдэ болоо. Тусхайлбал, Хельсинкидэ болохоёо байһан эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Бүхэдэлхэйн Ассамблейдэ бэлэдхэл хэлгэдэ хамаатай асуудал сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Австрийска арадта ехэ баясхалантай үдэрнүүдтэ энэ пресс-конференци зарлагдаба. Юуб гэхэдэ, Гүрэнэй договор мэнэ һаяхан баталагдаба. Энэ хадаа Австрида эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдал олгохо юм гэжэ Д'Астье Де Ла Вижери онсо тэмдэглээ.

Удаань, Австрийска Гүрэнэй договорой баталагдаһан тушаа Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариадай мэдүүлгые Д'Астье Де Ла Вижери уншаһан байна.

«Австрийска Гүрэнэй договор баталалгые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариат һайшаана. Энэ хадаа бэе бэеэ ойлголсолгын ба эб найрамдалай замда шэнэ алхам боложо үгэнэ,—гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариат хадаа австрийска арадта халуун амаршалга хүргөөд, национальна ажабайдалайнь амгалан хүгжэлтэдэ эрхим амжалтануудые тэрээндэ хүсэнэ.

Австриин бэеэ даанхай байдалынь ба нейтралитедынь дэлхэйн бүхы арадуудтай хани харилсаануудые тогтоолгодонь, тэдэнтэй худалдаа наймаанай болон культурна холбоо барисаа һаадгүйгөөр хүгжөөлгэдэнь туһалдаг лэ.

Хүсэ хэрэглэхэ ба дэлхэйе бэе бэедээ харша бүлэгүүд болгон хубаарилха политикые бэелүүлгэ дайнай аюулые ехэ болгоно. Баруун Германиие дахяад зэбсэглэлгэ ба атомна дайнда бэлэдхэлгэ уласхоорондын түгшүүрилые хурсадуулна. Тиихэдэ, австрийска Гүрэнэй договор баталалга хадаа хэлсээнүүдые хэхэ ба договорнуудые баталха ябадалай нэгэн хуби боложо дэлхэйн арадуудта шэнэ этигэл найдабари түрүүлнэ.

Хэлсээнүүдые хэлгэ уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор гуримшуулха гансахан лэ таатай зам болоно гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет олон жэлэй турша соо дурадхадаг ба тэрэнэй түлөө тэмсэдэг байһан юм. Энэнь мүнөө шэнэ амжалтануудта хүргэбэ. Дэлхэйн олониитын дэмжээд байхадань хэлсээ хэхэ энэ үзэл бодол правительствонуудай шиидхэбэринүүдые баталан абалгада шухала үүргэ дүүргэдэг байна.

Хамаатай гүрэнүүдэй үгэеэ ойлголсожо, үнэн сэдьхэлһээ хэлсээнүүдые хэжэ шиидхэхын аргагүй уласхоорондын тиимэ арсалдаата асуудалнууд Европодошье, Азидашье байхагүй гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Дүрбэн агууехэ гүрэнэй хоорондо эгээл иимээр хэлсээнүүдэй хэгдэхые арадууд хүсэнэ».

Австритай Гүрэнэй договор баталалга, Бандунгда һаяхан болоһон Азиин ба Африкын оронуудай конференци, мүн бусад хэдэ хэдэн ушарнууд уласхоорондын түгшүүрилэй зарим тэды һуларжа байһые гэршэлнэ гэжэ Д'Астье Де Ла Вижери хэлээ. Гэбэшье, дэлхэйдэ атомна дайнай аюул тохёолдожо магад бшуу. Атомна зэбсэг хэрэглэхэ тухай Хойто-атлантическа блогой соведэй шиидхэбэри гаргаһантай дашарамдан энэ аюул бүри ехэ болобо.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй үүсхэлээр эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Бүхэдэлхэйн Ассамблей июниин 22-һоо 29 хүрэтэр Хельсинкидэ үнгэргэгдэхэнь. Ассамблей хадаа уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха ба эб найрамдалай түлөө тэмсэлые шангадхаха хэрэгтэ ехэхэн үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ Д'Астье Де Ла Вижери һануулаа.

Удаань Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүд австрийска ба хариин гүрэнүүдэй хэблэлэй түлөөлэгшэдэй олон тоото асуудалнуудта харюусаһан ба эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Бүхэдэлхэйн Ассамблейдэ элдэб оронуудта ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байһан тухай хөөрэжэ үгэһэн байна. Ассамблейн хүдэлмэридэ дэлхэйн олон оронһоо элдэб ажалтай, политическэ элдэб үзэлтэй ба элдэб шажанда шүтэдэг хүнүүдэй түлөөлэгшэд, элитэ ехэ эрдэмтэд, гүрэнэй ба политическэ ажал-ябуулагшад хабаадаха байна. Жэшээлхэдэ, Франциин Национальна суглаанай хүндэтэ түрүүлэгшэ Эдуард Эррио энэ ассамблейдэ ошохо французска делегациин хүндэтэ хүтэлбэрилэгшэ болохо тухай зүбшөөлөө үгэһэн байна.

Япониин, Индиин, Бразилиин, Урда Америкын ба бусад хэдэ хэдэн оронуудай делегацинуудай гэшүүдэй тоодо парламентнуудай депутадууд, политическэ элдэб партинуудай хүтэлбэрилэгшэд оролсоно. Мексиканска делегациие республикын президент өөрөө гү, али тэрэнэй өөрынь тусхай түлөөлэгшэ толгойлхо байна.

Нейтральна оронуудай—Австриин, Швейцариин, Швециин ба бусадай делегацинууд Ассамблейн хүдэлмэридэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн онсо тэмдэглээ.

Атомна зэбсэг хорихо тухай, Европын ба Азиин оронуудта аюулгүй байдал хангаха тухай, нацануудай хоорондо экономическа ба культурна харилсаануудые тогтоохо, мүн харилсан ажаллалга эмхидхэхэ тухай асуудалнууд, сэрэгэй бүлэглэлнүүдые байгуулалгада эсэргүү тэмсэлдэ хамаатай ба бусад олон асуудалнууд энэ ассамблей дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Найман гүрэнэй Варшавска договорые польско сейм эсэслэн батална

ВАРШАВА, майн 19. (ТАСС). Польско Арадай Республикын сеймын долоодохи сесси мүнөөдэр Варшавада болоо. Болеслав Берут, Александр Завадский, Юзеф Циранкевич, Константин Рокоссовский ба польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин болон правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд сессидэ ерээ. Айлшадай дунда хэдэ хэдэн гүрэнүүдһээ Варшавада байдаг посольствонууд болон миссинүүдые толгойлогшонор байлсаа.

Доро дурсагдаһан зүбшэхэ зүйлнүүдые сесси нэгэн дуугаар баталан абаа:

1. Хани барисаан, суг ажаллалга ба харилсан ажаллалга тухай Албаниин Арадай Республикын, Болгариин Арадай Республикын, Венгерскэ Арадай Республикын, Германска Демократическа Республикын, Польско Арадай Республикын, Румынска Арадай Республикын, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Чехословацка Республикын хоорондо 1955 оной майн 14-дэ баталагдаһан Договорые эсэслэн баталха тухай дурадхал.

2. Польско Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй составта хубилалта оруулалта.

3. Министрнүүдэй Соведэй составта хубилалта оруулха тухай Гүрэнэй соведэй шиидхэбэриие баталалга.

Зүбшэхэ зүйлэй нэгэдэхи пункт тушаа Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич элидхэл хээ.

Сеймын гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссиин зүгһөө сеймын вице-маршал С. Кульчинский үгэ хэлээ.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгын дүүрэһэнэй һүүлээр доро дурсагдаһан шиидхэбэри сесси нэгэн дуутаар баталан абаа:

«Хани барисаан, суг ажаллалга ба харилсан туһалалсалга тухай Албаниин Арадай Республикын, Болгариин Арадай Республикын, Венгерскэ Арадай Республикын, Германска Демократическа Республикын, Польско Арадай Республикын, Румынска Арадай Республикын, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Чехословацка Республикын хоорондо 1955 оной майн 14-дэ баталагдаһан Договорые Польско Арадай Республикын сейм эсэслэн баталха гэжэ тогтообо».

Удаань сейм хадаа Гүрэнэй соведэй составта хубилалта оруулха тухай шиидхэбэри гаргаһан ба Польско Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй составта хубилалта оруулха тухай Гүрэнэй соведэй шиидхэбэриие баталһан байна.

Тиигээд польско сеймын долоодохи сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

ООН-эй Генеральна секретарьта СССР-һээ ООН-эй дэргэдэ байдаг түлөөлэлгын газарай эльгээһэн бэшэг

НЬЮ-ЙОРК, майн 19. (ТАСС). ООН-эй Генеральна секретарь Хаммаршельддэ СССР-һээ ООН-эй дэргэдэ байдаг түлөөлэлгын газар доро дурсагдаһан удхатай бэшэг мүнөөдэр эльгээгээ:

«Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзһаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин дэргэдэ байдаг түлөөлэлгын газар ООН-эй генеральна секретариие хүндэлжэ байһанаа гэршэлхэ зуураа, иигэжэ мэдээсэхэ золтой байна. Эрдэм шудалха ябадалдань харгалзалгада байһан территоринуудай уг нютагай хүн зондо ООН-эй гэшүүд гүрэнүүдэй зүгһөө туһаламжа үзүүлхэ тухай Генеральна Ассамблейн ба харгалзалгын талаар соведэй шиидхэбэри гаргаһантай дашарамдуулан, харгалзалгада байдаг территоринуудай уг нютагай хүнүүдэй Советскэ Союзда ерэжэ эрдэмдэ һурахын тулада арбан стипенди үгэхэ тухай шиидхэбэри Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правительство гаргаһан байна.

СССР-эй правительствын дурсагдаһан шиидхэбэри тухай харгалзалгада байһан территоринуудай хамаатай хүнүүдтэ ба засагаархидта мэдээсэһэнэйтнай түлөө түлөөлэлгын газар баясаха байна».

Венгерскэ Арадай Республикын Гүрэнэй суглаанай сесси болохонь

БУДАПЕШТ, майн 18. (ТАСС). Венгерскэ телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, хани барисаан суг ажаллалга ба харилсан туһалалсалга тухай Албаниин Арадай Республикын, Болгариин Арадай Республикын, Венгерскэ Арадай Республикын, Германска Демократическа Республикын, Польско Арадай Республикын, Румынскэ Арадай Республикын, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Чехословацка Республикын хоорондо майн 14-дэ Варшавада баталагдаһан договорые эсэслэн баталхын тулада Венгерскэ Арадай Республикын президиум майн 25-да Гүрэнэй суглаа зарлаба.

Французска олониитын түлөөлэгшэдэй уряа

ПАРИЖ, майн 18. (ТАСС). «Юманите» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор расизмда эсэргүүсэн, эб найрамдалые хамгаалхын түлөө тэмсэлэй национальна үдэр июниин 12-то үнгэргэхэ уряатайгаар Франциин ниитын ба политическэ бүлэг ажал-ябуулагшад, тэрэ тоодо Национальна суглаанай хүндэтэ түрүүлэгшэ Эдуард Эррио, уранзохёолшо Франсуа Мориак, Национальна суглаанай депутат Флоримон Бонт болон бусад французска олониитэдэ хандаһан байна.

Албаниин ба Югославиин хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаба

БЕЛГРАД, майн 18. (ТАСС). «Борба» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, 1955 оной декабриин 31 хүрэтэр Югославиин ба Албаниин хоорондо худалдаа наймаан ба түлөһэн тухай хэлсээн үсэгэлдэр Белградта баталагдаа. Энэ хэлсээнэй ёһоор миллион хахад долларой эд бараа андалдан абтахаар хараалагдаа.

Югослави хадаа элдэб сортын саарһа, арһанай, текстильнэ ба химическэ промышленностиин бүтээһэн зүйлнүүдые, элдэб түүхэй эд ба промышленна зарим зүйлнүүдые Албанида худалдаха болоо. Албани хадаа нефть, арһа, ангай арһа, ноохо, бүд болон бусад товарнуудые Югославида худалдаха юм.

Бразилида металлистнуудай забастовко болоно

НЬЮ-ЙОРК, майн 18. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын Рио-Де-Жанейродохи корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, салин хүлһэ дээшэлүүлхэ эрилтэтэйгээр 30 мянган хүдэлмэришэд-металлистнууд забастовко хэжэ эхилээ. Забастовкын боложо байһан промышленна томо предприятинуудай дунда, американска компанинуудай «Дженерал электрик», «Интернейшнл стандард электрик» гэжэ заводууд оролсоно.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00460. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 2746.